Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ. БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 240 (16463) | 1983 оной октябриин 19, среда | Сэн 3 мүнгэн.

…СХЭЛШЭДЭЙ …ЭШЭЭГЭЭР

…оной Эдеэ хоолой программа дотор хараа… …лгонуудые бэелүүлгэдэ горитой хубитаяа …ла республикымнай малшад ехэ оролдолго …л ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон …далгые дээшэлүүлхэ талаар байгша оной …алай турша дэлгэрһэн социалис мүрысөө… …эр түрүү һуури эзэлһэнэйнь түлөө Зэдын …лшадта КПСС-эй обкомой, республикын Ми… …Соведэй, облсовпрофой болон ВЛКСМ-эй об… …улгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюу… …оо. Районой малшад гүрэндэ мяха худалдаха …, һү — 112, ноохо — 104 процент дүүргэхэ… …оной энэ үеын хэмжээнэйхиһээ нилээд ехэ …баа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулаа гээд …нэн. Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай, Хяаг… …алнин районуудай малшад мүн лэ һайн дүн… …лажа, мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо орол…

…мал ажалда эгээ харюусалгатай хаһа — үбэл… …лээд байна. Манай эндэ олон һарануудай тур… …жэлдэг үбэлэй үедэ һайн дүнгүүдые туйлаха, …шэмыень дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошо… …бэлэн хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье даажа аба… …гүнзэгы харюусалгын мэдэрэлтэйгээр ханда… …, бүхэли коллективүүд үбэлжэлгыншье үедэ …йладаг гээд мэдээжэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ …83 оной үбэлжэлгын үедэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна …рысөөндэ республикымнай колхоз, совхозуу… …бригада, звенонуудай 12 коллектив, мал ажа… …шуул онсо шалгаржа, үнэтэ шангуудта хүр… …нёдондо жэлэй һүүлшын кварталда, мүн байг… …үүшын хахадта мал ажалай продукци үйлэд… …болон гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ, түл …а хохидолгүйгөөр тэнжээхэ талаар мүрысөө… …р малшадай 73 коллектив мүнгэн шан болон …үдые абаа.

…шэ үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, мал …родуктнуудые үйлэдбэрилгые, гүрэндэ худалдал… …үүлжэ, Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ила… …р-Шэбэрэй районой, мүн түс районой «Аван… …хоздо, «Знамя Ленина» колхоздо, Бэшүүрэй …хэлгын, Хорнин районой Хүрбын совхозуудта, …районой «Советская Россия» колхоздо …ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, …болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй Грамо… …35 мянган түхэриг мүнгэн шан барюулагдажа, …болон автомобильнууд үгтэхэ болонхой.

…р шагнал, урмашуулганууд бүхы малшадай, …коллективүүдэй, партийна организацинуудай, …лшадэй, нниитын эмхи зургаануудай болон …дэй үнэн сэхэ, зохёохы, ажалай үрэ дүн мүн …нин болон гүрэн түрын түрүү коллективүү… …алай дүнгүүдые нимэ үндэрөөр сэгнэһэн ушар …нуудта уялгална, уряална. Мүрысөөндэ …һаяхан үнгэрһэн баярай суглаануудай дээрэ үшөө …гоор, бүри үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахабди …һэниниишье гайхалгүй.

…-1984 онуудай малай үбэлжэлгые түрүүшын …мхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шуха… …зорилго болоод байна. Энэ харюусалгатай …ын районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд ма… …лгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай …дые үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ худалдалгые …хэ талаар баталан абаһан социалис уялганууд …шанартай. Районой малшадай үүсхэлые пар… …ной бюро, республикын Министрнүүдэй Совет, …ф болон ВЛКСМ-эй обком һайшаагаа. Малша… …алис уялганууд хэблэлдэ үсэгэлдэр толилогдоо. …дэй үүсхэлые республикын бүхы малшадай …ижэхэнь дамжагүй.

…гүүртэ, отаранууддай коллективүүдэй, мал ажа… …худэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө …дэлгэрүүлхэдээ, партиин райкомууд, нютагай …ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд нэн түрүүн үбэл… …г болзортонь эмхитэйгээр үнгэргэхэ, малай …ыень дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха, …гамтайгаар хэрэглэхэ, мал ажалай продукциин …жаруулха асуудалнуудта онсо анхарал хан… …лгатай.

…шэ үбэлжэлгын дүнгүүдые согсолхотоёо хам… …жэлдэ малшадай мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэ… …хала гэжэ партиин ЦК-гай, СССР-эй Министр… …Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй тогтоол …гдэнэ. Манай республикын ажахынуудта энэ …е амжалтатайгаар үнгэргэхэ арга нүхэсэл бии …гэрэгшэ зундаа ниитын малда хэзээ хэзээнэй… …тэжээл бэлэдхэгдээ. Тэрэниие тон гамтайгаар …, шанаржуулжа, малда эдюулээ һаа, һү шэмы… …үүлжэ, малаа тобир тарганаар гүрэндэ худал… …ндо оруулжа, түл олоор абажа, үхэл гарзагүй …шадахабди. Эдэ үдэрнүүдтэ фермэ бүхэндэ тэ… …нууд болон кухнинуудые хүдэлгэжэ, малаа шэ… …ээр, бүлеэн уһаар хангаха гээшэ онсо удха ша… …үндэб гэхэдэ, зуһалан, намаржаанһаа үбэлжөөн… …р, шэнэ байрануудта түбхинэһөөр байтарнь, за… …нуудта һү һаали хараа байса доошолоо. Һү …доошолуулаад, удаань энэ гээгдэлээ дабажа, …ин абахань бэрхэшээлтэй болодог гэжэ дүршэл… …ад зүб хэлсэдэг. Тиимэһээ үбэлжэлгын түрүү… …үүдһээ нимэ гээгдэлдэ орожо яашье болохогүй. …ажахынууд үнгэрэгшэ сентябрь һарада бэлшээ… …һайн, тэжээлэй яһала элбэг байтар, үхэр ма… …хурьгадаа гарзада оруулаа. Гүрэндэ шахагдаа… …мал тушаахашье ушарнууд үзэгдөө. Иимэ ду… …Зэдын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэ… …нуудай ажахынуудта бии байгаа.

…оной гурбан кварталай туршада республикын …совхозууд үнеэн бүриһөө 1411 килограмм һү …гүрэндэ худалдагдаһан эбэртэ малай толгой бүхэ… …нүүрые 326, гахайн — 88, хонинной 38 кило… …хүргэһэн юм. Эдэ баримтанууд олонхи ажахы… …малай ашаг шэмыень эрид нэмээжэ шадаагүй …гэрэлнэ. Зүгөөр мүнөө гүрэндэ мал заатагүй ша… …руулжа тушааха эрилтэ табигдана. Бэлшээридэ, …поли дээрэ хонин һүрэгүүдээ атарлуулха арга …үрэнээр хэрэглээ һаа, тэжээлдэшье арьбан бай… …бүхы хэмжээ ябуулганууд дүрбэдэхи кварталай …дүүргэхэдэ, мүнөө эхилһэн үбэлжэлгые эмхи… …гэргэхэдэ, мүн ерэхэ 1984 оной, бүхы табан …үсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ шиидхэхы удха ша… …байхань ойлгосотой.

…лиин олонхи фермэнүүдтэ малшадай, илангаяа …үйлүүлагшадай, һаалишадай хүдэлмэри оньһо… …элдэб түхеэрэлгэнүүдые жэншэдгүй хүдэлгэхэ …абтаха ёһотой. Ажахынуудай инженернэ ал… …публикын Госкомсельхозтехникын эмхи зургаа… …лэй цехүүд болон кухнинуудые, фермын бусад …нүүдые саг үргэлжын хиналтада абажа, таһал… …хүдэлгэхэ уялгатай.

…үбэлжэлгын эхилхэтэй хамта, колхоз, совхозуу… …ийна организацинууд, профсоюзай болон комсо… …нүүд үзэл сурталай, ойлгууламжын хүдэлмэри …фермэ, гүүртэ, отарын ажалшадай дунда, улаан …соо эрхилдэг. Мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэг… …культурын, эмшэлэлгын, худалдаа наймаанай, …алай хэрэглэмжэ хангалгын албанай хүдэлмэри… …саг үргэлжын анхарал хандуулжа, түсхай түсэбэй …болохо туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай.

…ҮДӨӨ АЖАХЫН АЖАЛШАД! МАЛ АЖАЛАЙ …ШЭМЫЕ АЛИ БОЛОХООР ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГТЫ, …Л ТЭЖЭЭЛЭЙ БААЗЫЕ БЭХИЖҮҮЛЭГТЫ!

…АЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ЭРХИМТЭЙ ҺАЙНААР ҮН… …ЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГТЫ! МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ… …ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ЕХЭ БОЛГОГТЫ! — гэһэн …Центральна Комитедэй Уряануудта харюу бол… …амжалтануудые туйлахын тула республикым… …шан бүхэн хүсэ шадалаа элсүүлхэл!

ТАРЯА ХУРЯАЛГА 83

БАЯН УРГАСЫН ДЭЭЖЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын районой колхоз, совхозууд, туршалга-үйлэдбэриин, һуралсалай ажахынууд таряа хуряаха ба ороохо гүрэндэ худалдаха хүдэлмэрез түгэс дүүргэхын түлөө оролдоно.

Һүүлэй мэдээгээр, тэдэнэр бэлэдхэлэй пунктда 51 мянган центнер ороохо таряа буулгаа. Түс районой ажахынууд һаяын сагта 58 мянган центнер таряа худалдаха гэһэн жэлэйнгээ даабарине амжалтатайгаар бэелүүлхэнь.

Зарим ажахынууд, тэрэ тоодо Оронгын, «Сэлэнгэ» совхозууд, «Восьмое марта» колхоз гүрэндэ ороохо тушааха түсэбөө дүүргэнхэй. Оронгынхид 4397 центнер таряа худалдажа, даабаряа 126 процент бэелүүлээ. Мүн лэ эдэнэр гүрэндэ 3,5 мянган центнер ороохо тушаажа, үриеэ түлөө. Мүнөө энэ совхоз таряа тушаан абадаг пунктда ороохоёо абаашажа үргэлжэлүүлһээр.

«Дружба», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозууд, Калининай нэрэмжэтэ совхоз таряа гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ дүүргэхэ дүтэлөө.

Районой дүрбэн ажахы бэлэдхэлэй пунктда хартаабха худалдаха даабаряа амжалтатайгаар дүүргээ. Эдэнэй тоодо «Маяк», «Советская Россия» колхозууд, Оронгын совхоз, һуралсалай «Байгал» ажахы оролсоно. Район энэ жэлдэ гүрэндэ 8 мянган тонно хартаабха тушааха түсэбтэй һаа, һүүлэй дүнгөөр 7332 тонно түмһэ худалдаба. Бүхыдөө 4428 тонно овощ тушаагдажа, түсэбтэ даабари баһал үлүүлэгдээ. Илангаяа «Искра», «Восход» колхозууд түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитануудаа оруулһан байна.

А. НАГАСЛАЕВ, манай штатнабэшэ корр.

Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой Бага Хатагар гэжэ газарта бидэнэй хүрэжэ ерэхэдэ, 6 комбайн хүдэлжэ ябаба.

— Манай механизаторнууд мухар-шэбэрэйхидэй үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, таряа хуряалгын хүдэлмэрез эмхитэйгээр дүүргэжэ байна, — гэжэ ажахын ахамад агроном Василий Петрович Малофеев хөөрэнэ.

Удаань тэрэ бидэнии комбайнернуудтай танилсуулба. Мүнөө жэлэй мүрысөөндэ дүй дүршэлтэй механизаторнууд Иннокентий Соколов, Геннадий Пнев, Александр Астрастин, Сергей Бадмацыренов уридлажа ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнер Иннокентий Соколов, совхозой ахамад агроном Василий Малофеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮГЭС ДҮҮРГЭБЭ

Зэдын районой Борьёогой совхозой механизаторнууд таряа хуряаха харюусалгатай хүдэлмэрез уржадэр түгэс дүүргэбэ. Эдэнэр 7 мянган гектар талмай дээрэһээ 62,2 мянган центнер ороохо ургуулжа абаһан байна. Энэнь бүхы таряалангай гектар бүридэ хубаадаха 8,8 центнер болоно.

Түс ажахын таряашад эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ хүсэлэнтэй ажаллажа байна. Һүүлэй дүнгөөр тэдэнэр 12,3 мянган центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда тушаанхай, Мүнөө эндэ гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр.

Д. ДАРМАЕВ.

ҺҮҮЛШЫН ГЕКТАРНУУД

Манай районой колхоз, совхозуудай таряашад энэ жэлэйнгээ таряа хуряалгые октябриин 16-да гүйсэд дүүргэбэ. Түсхайлбал, бүхыдөө 36924 гектарһаа 496,5 мянган центнер таряан суглуулагдаа гэхэ гү али гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,5 центнер ороохон сохигдоо. Тиигэжэ ажахынуудай механизаторнууд хараалһан саг соохоо һайн шанартайгаар энэ харюусалгатай хүдэлмэрез түгэсхэбэ гээшэ.

Мүн лэ таряа гүрэндэ худалдаха байгша онойнгоо түсэбые амжалтатай дүүргээбди. Бэлэдхэлэй пунктда 8 мянган тонно энэ жэлэй ургаса тушаагдаба.

Район дотороо Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой таряашад эгээл баян ургаса хуряаһан байна. Тэдэнэр байгша ондо бүхы таряалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 22 центнер ороохо суглуулжа абаа. «Родина», «Заря» колхозууд, Алтайн, Хүдэриин совхозууд мүн лэ үндэр ургаса абаба.

Гүрэндэ таряа худалдаха талаар «Родина» колхоз бэшэ ажахынуудта орходоо шалгарба. Эдэнэр һүүлэй дүнгөөр 126 мянган центнер таряа худалдаһан байна. Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозууд мүн лэ түсэбөө үлүүлжэ шадаа.

Мүнөө үедэ районой ажахынуудта ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табиха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

В. ФАЛИЛЕЕВ, Хяагтын районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ.

КОММУНИС ЁҺООР АЖАЛЛАА

СУББОТНИГОЙ ДҮНГҮҮД

Облпрофсоведэй мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша оной октябрь һарын 15-да үнгэргэгдэһэн коммунис субботнигто манай республикын 325,2 мянган хүн хабаадаба. Тэдэнэй 132,4 мянганиинь хүдэлмэрилжэ байдаг газартаа ажаллаһан байна. Тэрэ тоодо промышленностьда 44.565, барилга дээрэ 24.779, транспортда 3.968 хүн субботнигто гараа бшуу.

«Улаан субботын» үдэр 1 миллион 640 мянган түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдэһэн, 470 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Энэ үдэр субботнигто хабаадаһан ажалшад 452,3 мянган түхэригэй хэмжээнэй салин хүлһэ оложо, тэрэнээ Эб найрамдалай совет фондо оруулба.

Коммунис субботник илангаяа Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто тон эмхитэйгээр, габшагай ажалай оршон байдалда үнгэрһэн байна. Эдэ предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад бүгэдөөрэн субботнигто гараһан солотой. Тиихэдэ наһанайнгаа хүндэтэ амаралтада байһан ажалай олон ветеранууд урдань хүдэлжэ байһан газартаа ошожо, габшагай ажалай вахтада жагсаа бшуу.

Хойто-Байгалай, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын районуудта коммунис субботник эмхитэйгээр, олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө. КПСС-эй горкомуудай, райкомуудай дэргэдэ байгуулагдаһан олон штабууд энэ хэрэгые шадамараар хүтэлбэрилһэн байна. Жэшээнь, Хойто-Байгалай районой 38 мянга шахуу хүн субботнигто хабаадахаар гараа. Тэдэнэй 17 мянга гараниинь хүдэлмэрилжэ байһан газартаа ажаллаа, бусадынь тосхон һууринаа, городоо болбосон түхэлтэй, ариг сэбэр болгохо хүдэлмэри хэһэн байха юм. Хойто-Байгалайхид Эб найрамдалай совет фондо 109.192 түхэриг мүнгэ оруулһан тухайгаа мэдээсээ.

Энэ үдэр 820 тонно цемент, 328 мянган шифер, 1920 дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилэгдөө, 5 мянган дүрбэлжэн метр бүд нэхэгдээ, 29 мянган тонно арадай ажахын ашаан зөөгдөө, мүн бэшэшье олон янзын ехэ хүдэлмэри бүтээһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОН

Ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөнэй 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботнигто Мухар-Шэбэрэй районой комсомолшууд болон залуушуул олооро хабаадаба. Октябриин 15-най үдэр бүхыдөө 5 мянган залуушуул нэгэ хүн шэнгеэр районой ажахынуудай ороохоной тоогууд, таряа тушаан абадаг пунктнууд дээрэ хүдэлжэ, ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна.

Иимэ субботник энэ һарын 22-то үшөө дахин үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Ажалай һайндэртэ районой таба мянга шахуу залуушуул хабаадалсажа, энэ жэлдэ хуряагдаһан ороохо таряа сэбэрлэлгэ, хатаалгада хүдэлэлсэхэ юм. Энэ субботник мүн лэ комсомолой байгуулагдаһан үдэртэ зорюулагдаһан байна.

Т. СНЕГИРОВА, ВЛКСМ-эй райкомой инструктор.

СЭЛЭНГЫН РАЙОН

Манай колхознигууд байгша оной октябриин 15-да үнгэргэгдэһэн субботнигто олооро хабаадажа, хэһэн ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаба. Малшад, механизаторнууд, таряашад, мэргэжэлтэд тэрэ үдэр эршэтэйгээр хүдэлөө.

Колхозой мал ажал эрхилэгшэд ниитын малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ талаар байра байдалаа, дал хорёогоо заһабарилаа, газаа хиаа сэбэрлээ. Механизаторнууд, таряашад ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Эдэнэр урэһэ хүрэнгэ хааха, намарай паар хахалха хүдэлмэрез эршэтэйгээр ябуулба. Трактористнууд поли дээрэхи һолоомо һүрилхэ, хорёолхо, тэрэнээ малай бууса нуудта шэрэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Конторын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгоо.

Бэшэшье колхознигууд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин һурагшад энэ үдэр ехэ ажал хэһэн, түмэр түлэгэ, саарһа гэхэ мэтые суглуулаа.

Ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө дэлгэрһэн хүдэлөөнэй 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалай энэ һайндэртэ хабаадажа олоһон мүнгөө Эб найрамдалай фондо оруулба.

О. ЦЫБИКДОРЖИЕВА, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахамад бухгалтер.

УЛААН-ҮДЫН ШЭЛЭЙ ЗАВОД

Предприятиин бүхы хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ мэргэжэлтэд коммунис ажалай хүдэлөөнэй 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан субботнигто нэгэ хүн шэнгеэр гаража, энэ үдэр ажалай үндэр бүтээсэ туйлаба.

Эндэ «улаан субботые» үнгэргэхэ предприятиин штаб байгуулагдаһан байна. Тиигэжэ заводто ажалай һайндэртэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, горитой юумэн хэгдээ. Жэшээлхэдэ, коммунис ажалай хүдэлөөе үргэлжлүүлэн, «Габшагай 25 долоон хоног» предприятида үнгэргэгдөө. Тиин субботнигой урда тээ болоһон митинг дээрэ ажалай вахтада жагсажа, шалгараһан үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ хүтэлбэриин, парткомой Хүндэлэлэй грамотанууд, дурасхаалай вымпелнүүд барюулагдаба. Шэл багсалан хайрсагладаг цехэй эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн, коммунист В. Е. Петровто үгэ үгтэһэн байна. Тэрэ заводойнгоо хүн бүхэндэ хандахадаа, «улаан субботые» үндэр бүтээсэтэ ажалаараа тэмдэглэе, шанартай продукци гаргая гээд урялаа. Коммунистын хэлэһэн үгэнүүд халуун альга ташалгаар угтагдаба. Теэд тэрэншье бурууу бэшэ. Юуб гэхэдэ, нүхэр Петровой хүтэлбэрилжэ байһан бригада завод соогоо түрүүшүүлэй тоодо «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьяатай, солотой юм. Мүн 1958 ондо предприятиин эрхим хүдэлмэришэдэй дундаһаа түрүүлэн «коммунис ажалай ударник» болоһон Н. И. Рыков митингдэ хабаадагшадай урда үгэ хэлээ.

Заводой хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд субботнигой үдэр хүдэлмэриингөө газарнуудта ажаллаһан, предприятиингаа хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй ажаһуудаг һууринай үйлсэ, талмайнуудые сэбэрлэһэн, хашаа хорёонуудые сагаадаһан байна. Жэшээлхэдэ, шэл зөөдэг 60 контейнер гүйсэд дүүрэнээр заһабарилагдаа, бетонно шала дэбигдэһэн, шэлэй хайрсагууд бэлдэгдэһэн, бусад хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Иигэжэл предприятида ажаллагшадай нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлһэнэй хаба шадалаар олдоһон 4015 түхэриг мүнгэн Эб найрамдалай совет фондо оруулагдаһан байна.

Л. КОЛОДИНА, шэлэй заводой салин хүлһэнэй таһагай начальник.

ГАДАР ТРИКОТАЖ ХУБСАҺАНАЙ ФАБРИКА

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха гээшэ түс предприятиин хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болодог юм. Хэдэн жэлэй саада тээ ашаглалгада оруулагдаһан энэ томо фабрика үдэр бүри үйлэдбэреэ үргэдхэжэ, гаргаһан хубсаһа хунарайнгаа түхэл маяг, шанар һайжаруулжа байнхай. Коммунис ажалай хүдэлөөнэй эхилһээр 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна коммунис субботнигто энэ фабрикын 920 хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад хабаадаһан байна. Габшагай һайнаар булта ажаллажа, энэ үдэр 9 мянга шахуу гадар трикотаж хубсаһа үйлэдбэрилэн гаргаба. Тиигэжэ 45 мянган түхэригэй нэмэлтэ продукци гаргагдаһан байна. Тэрэнэйнгээ 1 мянган түхэригынь фабрикын коллектив Эб найрамдалай фондо оруулаа.

Манай корр.

…ПАГАНДИСТНУУД …ҮДӨӨ ГАРАБА

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй обкомой пропагандистска бүлэгүүд республикын районуудта гараба. Тэдэнэй ябахын урда тээ КПСС-эй обкомдо бүлэгүүдэй гэшүүдэй хабаадалгатай зүблөөн үнгэргэгдөө. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгые олонниитэдэ тайлбарилан ойлгуулха, США-гай ээрхэг түримхэй гадаадын политикые элиршэлэн харуулха хэрэгтэ хабаатай асуудалнууд харагдаһан байна. Тэрэшэлэн промышленна предприятинуудай, хүдөө ажахын энэ жэлэй үнгэрһэн юһэн һарын хүдэлмэриин дүнгүүд тэдэнэртэ соносхогдоо.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Н. И. Крючков, республикын Госпланай ба Статуправлениин харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд П. И. Тенетов, А. И. Вишнякова үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй обкомой пропагандистска бүлэгүүдэй гэшүүдэй урда КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев үгэ хэлээ.

МҮРЫСЭНЭБДИ: БУРЯАД, ШЭТЭ, ЯХАД

1983 ОНОЙ ЯНВАРЬ — СЕНТЯБРЬ ҺАРАНУУДАЙ ДҮНГҮҮД

	Түсэбэй дүүргэлтэ (проц.).		
	Буряадай АССР	Якадай АССР	Шэтын область
Промышленность			
Продукци худалдалга	100,5	102	97
Нормативна сэбэр продукци	102	105	99,3
Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ:			
товарна продукциин талаар	100,6	102	99
нормативна сэбэр продукциин талаар	102	104	100,5
Продукци худалдахаар хараалагдаһан предприятинуудай тоо бүхыдөө	40	40	62
нормативна сэбэр продукци	146	94	143
продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүйшүүл	11	3	21
нормативна сэбэр продукци гаргадаг предприятинуудай ниитэ тоо проц.	19	1	33
Энэнь ниитэ тоодо процентээр	13	1	23
Хүдөө ажахы			
Хүдөө ажахын гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ			
мал ба шубуун	92	122	104
һүн	102	102	102
үндэгэн	102	106	109
ноохон	95	—	82
ороохон	30	—	10
хартаабха	102	108	86
овощ	24	71	26
Капитальна барилга			
Гүрэнэй капитальна һомололгоор ашаглалгада оруулагдаһан гол фонднууд	94	85	62
Капитальна һомололгын лимит ашаглалга	102	96	88
тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри	102	100,6	89
Барилгада капитальна һомололгын жэлэй лимит ашаглалга			
гэр байра барилгада	75	80	58
һургуулинуудые барилгада	56	83	27
хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилгада	52	57	44
больница болон поликлиникэнүүдые барилгада	71	52	52
Ниитэ талмайн гэр байра ашаглалгада оруулалга	74	77	69
Өөһэдын хүсөөр хэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	105	99,9	85
Барилгын товарна продукциин хэмжээн	114	74	71
Худалдаа наймаан			
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесэ	96	97	97
Хүн зоной ажаһуудалай хангалга			
Хангалгын ниитэ хэмжээн	99,5	101	99

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ШҮҮМЖЭЛХЫ ШЭНЖЭТЭЙГЭЭР

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ баталагдан абтаһан СССР-эй Эдеэ хоолой программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци хүдэлмэреэ ябуулха ёһотой. Эндэ хүдэлдэг коммунистнууд ажахынгаа үйлэдбэриие эрид саашадань һайжаруулха хэрэгтэ парткомой болон отделенинүүдэй партбюрогой, колхозой правлениин хүдэлмэриие залан хүтэлбэрилхэ уялгатай. Ушар нимэһээ колхозой партийна комитет ажахы дотороо хэгдэжэ байһан үйлэ хэрэгүүдһээ, ажабайдалай шухала асуудалнуудһаа, урда табиһан зорилгонуудһаа халташе хажуу тээшээ хазагайрха ёһогүй байһаниинь элитэ.

Һаяхан үнгэргэгдэһэн колхозой партийна организациин тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ колхознигуудай үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажал хүдэлмэри, бэелүүлэгдээгүй арга боломжонууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Ажахы гүрэндэ мяха, һү, ноoһо худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн. Партийна организаци ниитын адууһа малда тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулаа. 1982 оной дүнгөөр үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлдэһэнэйнгээ түлөө колхоз КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

Партийна организациин секретарь С. Ж. Балсанов элидхэл дотороо хонин ажалые хүгжөөхэ, колхознигуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, газар таряалан эрхилхэдээ хамтын подряд нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тоггоо. Мүн лэ ажалай, гүрэнэй, үйлэдбэриин журамые сахиха талаар яһала хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ малай үбэлжэлгэ гарза хоролто багатайгаар үнгэргэгдөө, адууһа малай ашаг шэмэнь зарим тэды нэмээгдээ. Энэ жэлдэ ажахын поли болон сабшалан дээрэ баян ургаса ургаа. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, байгша оной түсэбтэ даабари үлүүлэгдэхээр багсаагдана.

Гэгээтынхид мүнөө энэ үбэлжэлгэдэ 15 мянган тонно сенаж, силос дараһан, 700 тонно витаминтай ногоонoй гурил гаргаһан, 38 мянган центнер үбһэ нөөсэлһэн байна. Һолоомо хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ зорилготой.

Саашань элидхэлшэ коммунистнуудай ажал хэрэг тухай хөөрэжэ үгөө. Эдэнэрэй дунда даалгагдаһан хүдэлмэридөө эзэн ёһоор хандадаг, үнэн сэхэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд олон. Булагай һүнэй комплексдо партийна томохон бүлэг һайнаар хүдэлдэг. Тэрэниие КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат В. И. Корнев хүтэлбэрилдэг юм. Энэ бүлэгэй хэһэн ажал ябуулгадань нүхэр Балсанов һайн сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Хүн зоной эдэбхи үүсхэл бадаруулха хүсэн гэхэдэ, социалис мүрысөөн болоно. Бүхы колхознигууд энэ мүрысөөндэ хабаадажа, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхые оролдоно. Һү ехээр һаахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ КПСС-эй гэшүүн Л. Ф. Нагаева түрүүлнэ. Партиин гэшүүн механизатор Г. С. Шестаков ажалаараа нютаг нугадаа суурханхай. «Колхозой түрүү хонишон» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ коммунист Ф. Д. Самданов хүртэһэн байна.

КПСС-эй гэшүүд Н. Ф. Баландина, И. П. Поддельский, И. Я. Согонов, Г. С. Шестаков, И. Г. Ощепков, Ф. Н. Елисеев, Н. В. Гладышев, В. Р. Дампилов, Л. А. Цыбиков, Б. Г. Зарипов гэгшэд ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд юм.

Гэхэ зуура тус партийна организациин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии байһыень элидхэл дотор хэлэгдээ. Эндэ тэжээлэй хэды ехээр бэлэдхэгдэдэг болоошье һаань, адууһа малай ашаг шэмэнь эрид дээшэлнэгүй. Мүнөө болотор гүрэндэ тушаагдаһан малай шэгнүүр бага байһаар. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 килограммһаа дээшэ һүн һаагданагүй. Ажалай журамай үшөөл һула байһан тухай, олохон колхознигуудай даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалга багатайгаар хандадаг тухай элидхэлшэ тэмдэглэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан хүнүүд мүн лэ эдэ асуудалнуудта тогтоо. Булагай һүнэй комплексые даагша коммунист А. Г. Югова Намагай сабшалангые һайжаруулха тушаа дурадхал оруулаа. Арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Б. Д. Домбоев үгэ хэлэхэдээ, техникэ, машина хайша хэрэгээр ашаглагдана, колхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа огто хандуулнагүй, энэ ушарһаа олохон үнэтэй, сэнтэй машина, агрегадууд сагһаа урид хүдэлгэдэхэеэ болино. Мүн лэ зарим малшадай даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадагыень, ажалай журам сахигдаггүйень онсолон тэмдэглээ.

Баянай отделениие эрхилэгшэ коммунист В. И. Корнев үзэл сурталай хүдэлмэриин дутагдалтай байдал тушаа хэлэһэн, энэ талаар абтаха хэмжээнүүд тухай дурадхал оруулһан байна. Эндэ ажалай журамай һуладаһан тухай шүүмжэлээ, мүн колхознигуудта гэр байра бариха хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ тэрэ хэлээ.

Колхозой партийна организациин тоосоото-һунгалтын суглаанда хабаадалсаһан КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь С. Б. Жаргалов үгэ хэлэхэдээ, партийна организациин хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые шүүмжэлһэн, эдэниие усадхаха, коммунистнуудые ниитын хэрэгтэ эдэбхижүүлхэ талаар өөрынгөө һанамжа, дурадхалнуудые хэлэһэн байна. Тиихэдээ тэрэ эдэ дутуу дундануудые дары усадхаха эрилтэ табяа. Илангаяа ажалайнгаа эмхидхэл һайжаруулха, түсэбтэ даабаринуудаа заатагүй дүүргэхын тула дары хэмжээнүүдые абаха тушаа хэлээ.

Саашадаа тус ажахын партийна организациин коммунистнууд бүхы хүдэлмэреэ тон наринаар, шүүмжэлхы ёһоор хаража, партиин табиһан эрилтээр хүдэлхэ байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абтаад, партийна организациин секретарь З. Р. Доржиева һунгагдаһан байна.

А. БУДАЖАПОВ,
«Зэдын үнэн» газетын редакторай орлогшо.

НАМАРАЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Ороной ажахынууд ороoһо хуряалгые түгэсхэжэ байнхай. СССР-эй ЦСУ-гай сентябриин 26-най мэдээнүүдэй ёһоор, 107,8 миллион гектар талмайн ороoһото ба ороoһото-бобово ургамалнууд (кукурузые оруулалсангүй) хадагдаад байба. Хадагдаһан талмайн 97 процентын ороoһон сохигдоо. Барайгар хуряалга үргэлжэлһөөр. Тэрэнэй талмайн 69 процентын ургаса хуряагдаа. 17,7 миллион гектарай кукуруза суглуулагдаа.

Техническэ ургамалнуудые хуряаха хүдэлмэри эршэдэнэ. Тарилгын хэгдэһэн талмайн 52 процентын саахарай свекло малтагдаа, таряаланай 67 процентын наран сэсэг сохигдоо. Таригдаһан полиин 96 процентын лен-долгунец хуряажа абтаа.

Хартаабха ба овощ хуряадаг механизаторнууд шударгы шангаар ажаллана. Бүхы полиин 81 процентын хартаабха малтажа абтаад байна.

Ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табигдана. 31,4 миллион гектар талмайда намарай ургамалнууд таригдаа, 55 миллион шахуу гектар паар хахалагдаа.

Үбһэ тэжээл нөөсэлэлгэ үргэлжэлһөөр. Недондо жэлэй энэ хугасаатай сасуулхада, 22 процентээр ехэ үбһэ, сенаж — 9, түмһэтэ тэжээл —54, силос — 15 ба ногоонoй гурил — 4 процент ехээр бэлэдхэгдээд байба.

(ТАСС-ай корр.).

«Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ талаар ябуулагдадаг хүдэлмэриие шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй абаһан тогтоолые зүбшэн хэлсэлгын хүдэлмэришэдэй суглаанууд Улаан-Үдын авиазаводой бүхы цех болон таһагуудай коллективүүдтэ боложо үнгэрһэн байна. Ажалай, гүйсэдхэлгын журам бэхижүүлхэ, ниитын гурим жэншэдгүйгөөр сахидаг байха талаар абтаһан хэмжээнүүдые предприятиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, бүхы коллектив халуунаар һайшаажа, дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ, ниитын нягта нарин гурим тогтоолго хадаа ороной экономикые улам һайжаруулха хэрэгтэ гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ байһаниинь элитэ бшуу.

Суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха асуудалда анхаралаа онсо хандуулһан байха юм. Түбхын түрүүндэ материал болон хэрэгсэлнүүдээр хангалга бирагүй байдалтай гэжэ тэмдэглэгдээ. Энээнһээ уламжалан, түсэбэй дүүргэлтэдэ, коллективэй доторой байдалда түбэг ушаруулна. Хангалгын албанай хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха эрилтын табигдаһаниинь тон зүб. Даабариин уридшалан үгтэдэггүй, хэрэгтэй зүйлнүүдээр саг соонь хангагдадаггүй дээрэһээ ажалай журам һуларна, миин байлга олошорно. Энэ дутагдалые һайнаар бүридхэлдэ абажа, ходо шэнжэлжэ байха, коллективтэ соносхоходо, харюусалгагүйгөөр энээндэ хандадаг нюурнуудта зэмэ тохоходо яанаб гэһэн ажаглалта хэгдээ.

Алибаа хэрэгсэлнүүдые, үнэтэй сэнтэй прибор болон оньһон түхеэрэлгэнүүдые, кабельна продукци хадаглаха склад үсөөржэ, хангалгын таһагай хүдэлмэридэ хүндэ байдал тохёолдуулна. Гадна ашаа буулгаха, тээхэ, зөөхэ оньһон үсөөн. Тингэжэ хүдэлмэришэдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олдоногүй. Энээнһээ боложо ажалай журам баһал һуларна.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа олон хүнүүд ажаглалта хэһэн байна. Хүндэтэй шалтагаангүйгөөр хүдэлмэридөө ерэхэгүй, сагһаа урид арилшаха, зайгуултаха, ажалай үедэ архидаха ябадалай олоор үзэгдэдэг байһан ушар энээниие гэршэлнэ. Энэ талаар хэмжээн абтанагүй гэжэ хэлэхэеэ һананагүйб.

Жэшээнь, ажалдаа гараагүйн түлөө механическа цехэй заһабарилагша Мордовской гэгшые бага салинтай хүдэлмэридэ оруулһан, тэрэнэй зайгуултаһан үдэрнүүдыень ээлжээтэ амаралтаһаань хаһаха гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн. Агрегатна цехэй хабсаргагша Малаев жэлэй дүнгөөр абаха шан нэмэлтэ салинһаа, хүдэлмэриин Хакимов август һарын тиимэ шанһаа хаһагдаһан байна.

Хэды тиимэ хэмжээнүүдэй абтажа байн гэхэдэ, хүдэлмэридөө ябаһан нэрэ зүүгшэд, зайгуултагшад, голодоһо гаргагшад, ниитын гурим хазагайруулагшад үшөө олон гэжэ дахинаа дабталтай. Энэ дутагдалые яажа үндэһөөрнь усадхалтайб, хайшан гэжэ тэмсэл эдэбхижүүлхэб гэһэн асуудалнууд табигдахал ёһоороо табигдана. Энээн тухай тогтоходоо, ажалдаа хожомдодог, эртэ ябашадаг, бүхэли үдэрөөр ерэдэггүй хүнүүдые сүүдэй шиидхэбэреэр зэмысень амасуулха, жэлэйнь салингые 25 процент хүрэтэр хаһаха хэрэгтэй гэжэ зарим нүхэд дурадхаа. Хэрбээ хэн нэгэ архиншые цехһээ намнаха гэһэн шиидхэбэри коллективэй абаа хада, тэрэниие, заводһоо сүлөөлэн ябуулха шухала. Заводой захиргаанай захиралтаар архиншадые нэгэ цехһээ нүгөө цехтэ эльгээдэг ушар хүмүүжүүлгын, залан заһаруулгын хэмжээн боложо шаданагүй, шадахашьегүй гэжэ ажаглалта хэгдэбэ.

Инструментальна цехэй коллективтэ болоһон суглаан тушаа халта тогтолтой. Квартал соо адагынь нэгэ дахин профкомой тусхай заседани зарлажа, тэрээн дээрэһээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хэр ябуулжа байһан тухай мастернуудай, профгрупоргнуудай тоосоо шагнажа, зүбшэн хэлсэжэ байхыень профкомые уялгаһан шиидхэбэри абаа.

Элдэб жэжэ-божо хэрэгээр хүдэлмэридөө байһан хүнүүдые эндэ тэндэ дуудаха, ажалһаань һамшааха ябадалда эсэс табиха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. Илангая хоёрдохи, гурбадахи халаануудай үедэ ажалай журам шангадхаха, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалда хабаадалгын коэффициентые тодорхойлһон мэдээсэл үдэр бүри харуулжа байдаг болохонь. Энэ участок бүхэндэ эрхилэгдэхэ ёһотой юм.

Хүдэлмэришэдэй анхарһан үшөө нэгэ шухала асуудал тушаа тэмдэглэмээр гэжэ һанагдана. Энэ хадаа кадрнуудые тогтууритай болгохо, хүдэлмэридэ оролго ба гаралгые эрид хороохо хэрэгтэ зорюулагдана. Залуушуул манай ерээдүйн бата найдамтай халаан мүн. Гэхэ зуура заводто хүдэлхөөр абтажа, ямар нэгэн шухаг мэргэжэлтэй болон сасуу зарим хүдэлмэришэд ондоо предприятида ябашадаг байна. Саашадаа иимэ ябадалые болюулхын тула зохихо хэмжээ абахыень предприятиин захиргаанда хандаһан дурадхалнууд ороно. Заводой коллективтэ абтажа, мэргэжэлтэй болоһон залуу хүдэлмэришэн заатагүй гурбан жэл хүдэлжэ, гаргашаяа харюулха уялгатай бшуу.

Үнэн сэдьхэлһээ, үндэр мэдэрэлтэйгээр ажаллаха гээшэ хүн бүхэнэй уялга мүн.

А. БЕЛОУСОВА,
заводой газетын редактор.

Ажалай журам шангадхаха

ХҮН БҮХЭНЭЙ УЯЛГАТА ХЭРЭГ

ХУРДАН ХҮЛЭГҮҮДЭЙ ХАРАЛГА

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай адуу үсхэбэрилгые һайжаруулха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой. Энээнһээ уламжалан районуудай ажахынуудта байгша ондо бүхыдөө 55129 толгой адуун харууһалагдана гэхэ гү, али тоонь 1982 онойхитой сасуулбал, 2162 толгойгоор олошоруулагдаһан байна. Тиихэдэ гүүнүүдэй тоо нёдондонойхиһоо 884 толгойгоор нэмээ. Мүн энэ хугасаа соо 9350 унаган абтажа түлжүүлэгдээ гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 931 унаган олоор тэнжээгдэжэ байна. Адуунай олошоруулагдахада гүрэндэ мяха тушаалгашье жэл бүри дээшэлнэ. Тодорхойлбол, республикымнай ажахынууд байгша оной үнгэрһэн юһэн һарын туршада гүрэндэ 13.418 центнер адуунай арьбантай мяха худалдаһан байха юм.

Эдэ жэлнүүдтэ зарим районуудай ажахынууд адуун һүрэгөө эрид олошоруулжа шадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлбэл, Яруунын райондо адуунайнь тоо нёдондонойхиһоо 363 толгойгоор, гүүнүүдынь 106 толгойгоор олошоруулагдаа. Тиихэдэ Бэшүүрэй районой ажахынуудта һүрэг адуунайнь тоо —266, Мухар-Шэбэрэй районой колхоз, совхозуудта—275, Хяагтын райондо—242, Улаан-Үдын районой ажахынуудта 129 толгойгоор нэмэһэн байна. Мүн энэ үе соо Захааминай районой адуушад гүүнүүдээ 151, Түнхэнэй районой ажахынууд 135 толгойгоор олошоруулжа шадаа.

Районуудай колхоз, совхозуудта гүүнүүдэй олошорходо унаганшье олоор абтажа түлжүүлэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр, Хяагтын райондо —232, Мухар-Шэбэрэй районой ажахынуудта—210, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй районуудай колхоз, совхозуудта 176—177 унаган олоор абтажа тэнжээгдэнэ. Тиихэдэ хадалиг бэлшээреэр элбэг гэхэ гү, али адуу моридые олоор үсхэбэрилхэдэ онсо таарамжатай Захааминай райондо мүнөө бүхыдөө 1228 унаган түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Харууһа багатай, тэжээлдэ ехэ гаргаша хэдэггүй адуу олоор үсхэбэрилхэдэ нилээд олзотой байһыень түрүүлэн ойлгоһон гэхэ гү, али энэ шухала һалбаридаа онсо анхарал хандуулдаг зарим районуудай ажахынууд жэл бүхэндэ унага олоор абадаг болонхой. Жэшээлбэл, Түнхэнэй адуушад байгша ондо 100 гүүн бүриһөө 76, Баргажанай, Прибайкалиин райондо — 75, Бэшүүрэй районой колхоз, совхозууд 73 унага абажа түлжүүлнэ. Эдэ бүхы тоо баримтануд, ажалаар түйлагдаһан дүнгүүд юу элиршэлнэб гэбэл, республикымнай адуушадай, адуунай фермэнүүдэй һүрэгые олошоруулха талаар ябуулагдадаг хүдэлмэреэ жэл бүхэндэ нарижуулан һайжаруулжа, гүүнүүдые ороондо оруулха хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандадаг болоһыень гэршэлнэ гээшэ.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозуудай адуушад, мэргэжэлтэд адуун һүрэгөө олошоруулхаһаа гадна, үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэреэ зоотехническэ эрилтын ёһоор ябуулна. Энээнэй ашаар районуудай зарим ажахынууд үүлтэртэ азарга, гүүнүүдые худалдажа, горитойхон олзо оруулна. Тодорхойлбол, Кабанскын районой Байгалай ОПХ байгша ондо 25 азарга, «Шергинский» совхоз—6, Зэдын районой Ториин адуу мори үсхэбэрилхэ завод 19 азарга худалдаһан байна гэхэ гү, али республика доторнай 74 үүлтэртэ азарганууд наймаалагдаһан юм.

...Лозунг, плакадуудаар шэмэглэгдэнхэй республиканска Дээдэ-Онгостойн ипподром дээрэ үнгэргэгдэхэ заншалта юһэдэхи выставкэ-аукционые хараха дуратайшуул нэн түрүүлэн тусгаар стенд дээрэ аржытар бэшэгдэһэн дээрэ дурсагдагша тоо, баримтануудтай танилсаха юм. Энэ жэлэй выставкэ-аукциондо республикымнай долоон районой арбан хоёр ажахы хабаадалсахаар ерэжэ, үүлтэртэ азарга, гүүнүүдээ олоной үзэмжэдэ табиба. Моридой урилдаха ипподромой урдахи талмай дээрэ Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Ленина», «Коммунизм» колхозуудай, Кабанскын районой Байгалай ОПХ-гай, Хяагтын, Бэшүүрэй совхозуудай, Зэдын районой адуу мори үсхэбэрилхэ Ториин заводой, Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай, «Байгал» учхозой, Загарайн районой Хүрбын ОПХ-гай, «Гигант» колхозой асарһан орловско 32, ородой 11 хатарша, мүн хүндэ ашаа шэрэхэ бэеэр томо ородой үүлтэрэй нэгэ азарга болон гүүнүүдые ногтолон, жэрытэр уянхай байба. Эндэ выставкын экспертнэ комиссиин гэшүүд азарга, гүүн бүхэниие наринаар шалган хараһанай удаа үүлтэрээрнь шэнжэлжэ сэгнэнэ.

Тус выставкын экспертнэ комиссиин шэнжэлэн хараһанай удаа олоной үзэмжэдэ табигдаһан үүлтэртэ 47 азарга, гүүнүүдэй урилдахадаа хурдан, хатархадаа дабасатай байһыень туршаа.

Выставкын экспертнэ комиссиин шэнжэлжэ тодорхойлһоной ёһоор, үүлтэрэниигээ талаар Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой орловско үүлтэрэн боро гүүндэ ехэ медаль зүүлгэгдээ. Тиихэдэ Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай орловско үүлтэрэй «Мятлик» гэжэ нэрэтэй хара боро азаргада выставкын ехэ медаль мүн лэ зүүлгэгдэһэн байна. Хүндэ ашаа шэрэхэ томо бэетэй ородой үүлтэрэй азаргануудай дундаһаа Зэдын районой адуу моридые үсхэбэрилхэ Ториин заводой «Липовый-31» нэрэтэй малаан зээрдэ азарга эрхим сэгнэлтэдэ хүртэжэ, выставкын ехэ медаль зүүлгэгдээ.

Адуу моридой үүлтэр һайжаруулха талаар ехэ габьяатай байһан Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушадта выставкын I шатын диплом, дамжуулгын кубок, мүн үнэтэ бэлэгтэйгээр барюулагдаа. Выставкын II шатын дипломдо Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай, III шатын дипломдо Хяагтын совхозой түлөөлэгшэд хүртэһэн байна. Мүн эндэ Байгалай, Хүрбын ОПХ-гай, «Байгал» учхозой, «Шергинский» совхозой, «Искра» колхозой адуу үсхэбэрилхэ үүлтэртэ фермэнүүдэй коллективүүд моридой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэреэ аша үрэтэйгөөр ябуулаа гэжэ тэмдэглэгдээ.

Тус выставкэдэ фермэ, ажахынуудай коллективүүдһээ гадна түрүү адуушад урмашуулагдаа. Жэшээлбэл, Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша адуушан Влас Егорович Бурдуковский, «Искра» колхозой ахалагша адуушан Иван Васильевич Белоус, Загарайн районой Хүрбын ОПХ-гай адуушан Василий Иванович Белых гэгшэд Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Выставкын эсэстэ үни хүлеэгдэһэн аукцион нээгдэжэ, республикымнай ажахынуудай худалдахаар асарһан 28 азарга, дүрбэн гүүн наймаанда табигдаа. Түрүүлэн Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой орловско үүлтэрэй, 2 жэл 7 һаратай боро «Вампир» гэжэ нэрэтэй азарга 3500 түхэригөөр худалдажа абахыень дурадхаба. Удаань баһа «Мурманск» гэжэ нэрэтэй боро азарга 3700 түхэригэй сэнтэйгээр наймаанда дурадхаглаба. Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой наймаанда табиһан азаргануудһаа заабол нэгыень худалдажа абахаар шиидэһэн Оронгын совхоз орловско үүлтэрэй элитэ классай «Терем» гэжэ нэрэтэй сагаан боро азаргые гол сэнгээрнь—4300 түхэригөөр гартаа оруулаа.

Аукционой наймаанда үүлтэртэ азаргануд—хатарша хурдан хүлэгүүд хойно-хойноһоо табигдажал байба. Эндэ Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхозой, Загарайн районой «Гигант» колхозой, Бэшүүрэй, Хяагтын совхозуудан, Байгалай, Хүрбын ОПХ-гай, Мухар-Шэбэрэй районой «Путь Ленина» колхозой, мүн Зэдын районой адуу мори үсхэбэрилхэ Ториин заводой азаргануд тус бүрээ 3000—3500 түхэриг сэнтэйгээр наймаанда табигдабашье, олониинь худалдагдангүй ажахынуудтаа үлөөгдэхэ баатай болоо. Ушарынь гэхэдэ, нэн түрүүлэн республикын Хүдөө ажахын министерствын, гүрэнэй үүлтэртэ малай нэгэдэлэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд адуу моридой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар районуудай колхоз, совхозуудта биратай ажал ябуулдаггүй байһаниинь энэ выставкэ-аукцион дээрэһээ элеэр харагдаа. Тобшолбол, эндэ үүлтэртэ азарга, гүүнүүдые худалдажа абахаар ажахынуудһаа ерэһэн түлөөлэгшэд тон үсөөн байгаа.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

БҮГЭДЫН АНХАРАЛДА

ХАЯДАҺАНШЬЕ ҺАА, ШУХАЛА НӨӨСЭ

...РЕЗИНЭ

Тэрэнэй ехэхэн хубинь автомобильна шиинэ хэхэдэ ородог, мүн тэрэнэй зэргэниинь хэрэглэгдэһэнэй һүүлээр бог дээрэ хаягдадаг байна. Зүгөөр эрдэмтэдэй шэнжэлһэнэй ёһоор, тэрэниие дахин хэрэглэжэ болохо. Хуушан покрышкануудые буйлуулһан тонно зүйл 400 килограмм синтетическэ каучук алмаха арга олгоно. Тиимэ хаядаһанай тонно бүриһөө 400 түхэриг хүрэтэр экономическа ашаг үрэ абтаха байна.

...ПЛЕНКО

Ашаглагдаад, хаягдаха болоһон тонно полиэтилен 1,2 тонно этилен гү, али 3 тонно бензин гү, али 16,5 тонно нефть алмаха жэшээтэй. Иимэ алмалтын экономическа ашаг үрэнь 850 түхэригөөр сэгнэгдэнэ.

...ШЭЛ

Гэртэ, газаа эбдэрһэн элдэб гоёолтын материал ба хооһон шэл, харгы хушаха материал ба ургасада нүлөөлхэ зүйл гэхэ мэтые хэжэ болохо юм. Эбдэрһэн шэл хэрэглэхэдэ экономическа ямар аша туһатайб гэһэн нэгэ иимэ жэшээ харуулая. Ростовско областиин мэргэжэлтэд шэлэй хаядаһаар шаажан гүйлгэһэн плиткэнүүдые гоёодог болонхой: энээндэ түүхэй эдэй гаргаша 10 дахин хороогдоо.

...ЛААМПАНУУД

Дүрэшэһэн электро-лаампануудые дахин хэрэглэхэ арга боломжонууд анхарагданагүй. Жэшээнь, ртутна лаампанууд ямар ехэ ашатайб. Лаампа бүхэнһөө нэгэ түхэриг олзо оруулхаар, орон дотор абабал, жэлдээ 100 миллионһоо дээшэ лаампа хаягдана.

...ХУУШАН СААРҺАН

Дюма болон Стендалиин ботинуудай бодото үнэ сэнгые олонхи зон мэдэдэггүй. Харин хуушан саарһа суглуулдаг һурагшад энэ талаар маанадһаа хэды үлүү һургаал-

ДЕПУТАДУУДАЙ ЭРХИМ ЖЭШЭЭ

да хүндэ ехэтэй болоһон, залуушуулда ёһотой үльгэр жэшээ боложо үгэдэг хүн юм. Дуратай хүдэлмэриеэ нинтын хэрэгтэй холбон, олоной түлөө оролдон ябахада урматай юм ааб даа. Депутадуудай ажал хэрэг, мүн тэдэнэй хүтэлбэрилдэг бүлэгүүд хадаа нэн һүнгагшадтаяа холбоотой, һүнгагшадай хүнүүдэй ёһотой һүргуулинь боложо үгэдэг дэрэлэ, тэдэнэр нэн түрүүн энэдэлээ жэшээ абан, һүнгагшадайнгаа этигэл найдабарие харюулхын түлөө оролдохо болоно. Нүхэр Сафонеевэй хүтэлбэрилдэг бүлэг Шулуутайн леспромхозой нягта холбоо байгуулан, ажаллана. Ямар нэгэн шухала асуудалай гарахада депутадууд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, коллективүүдтэ, гэр байрын талаар эмхидхэгдэһэн комитедүүдтэ, арадай дружиннигүүд болон нүхэдэй сүүдтэ хандан, тэдэнтэй зүбшэн хэлсэжэ, зохихо хэмжээ ябуулгануудые абадаг юм. Иигэжэ тэдэнэй эстэгээр ажалланайнь ашаар тосхоной хүн зоной ажабайдал хараа байса һайжараа.

Ключевскойн сельскэ Советэй гүйсэдкомой (түрүүлэгшэнь нүхэр Л. М. Шилова) депутадуудай һуралсал эмхидхээ. Тэдэнэй түрүүшын хэшээл «Депутадай үдэрэй» зорюулагдаа, залуу депутадууд «Депутадуудай статус тухай» Хуулитай, тэдэнэй эрхэ болон уялгануудтай танилсаһан байна. Үнгэрһэн һүнгуулинуудта сельсоведэй депутадуудай бүридэл шэнэлэгдэжэ, тэдэнэй хахадынь шахуу шэнээр һунгагдаһан хүнүүд болоно. Ушар тиимэһээ сельскэ Советэй гүйсэдкомой саашанхи ажал хэрэгынь тэдэнэйл эдэбхи үүсхэлһээ дулдыдана гээшэ.

Тэдэнэй энэ хүндэ ехэтэй уялгада хэр зэргэ харюусалгатайгаар хандаһанһаа, һунгагшадайнгаа захяануудые дүүргэхэ хэргынь һүлөөлнэ. Тэдэнэй дунда дүй дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл хэдэы олон байбашье, даалгагдаһан энэ уялгаа бэелүүлхэ хэрэгтээ ядалсахашье ушар болодог. Сельсоведэй гүйсэдкомой эдэ бүгэдые харадаа абан, саг соонь депутадуудай һуралсал эхилжэ, тэрэнэй саашанхи үүсхэлтэдэ саг үргэлжэ анхарал хандуулжа байханиинь һайшаалтай.

«Депутадуудай үдэрэй» нэгэнинь шэнэ зарлалай зарим шухала асуудалнуудта зорюулагдаа. Эдэ ямар асуудалнууд бэ гэхэдэ, соведэй эмхидэ депутадай хэхэ ажал хэрэг, һүнгуулиин округтохи ба үйлэдбэри дээрэ хүргэхэ һунгагшадай зүгһөө орохон бэшэгүүд болон һанамжа, дурадхалнуудые зүбөөр шиидхэхэ болоно. Урдахи зарлалай депутадуудай шэнэ һуралсалнуудта эрэжэ дүй дүршэлөө хубаалдаһан ушар шагнагшадай анхарал ехээр татаа. Жэшээнь хуушанай депутат А. А. Брылёва үгэ хэлэхэдээ, арадай засагай түлөөлэгшэдэй ажал хэрэгынь һүнгагшад тэдэнэй урдан гоё үгөөр, һайдуулаар бэшэ, харин бодото дээрэнь бэелүүлэгдэһэн гээрэнь, мүн даалгагдаһан уялгадаа хэр зэргэ харюусалгатайгаар хандадаг байһаарнь сэгнэдэг юм гэжэ тон зүб тэмдэглэһэн байна. Нютагайнгаа хүн зоной этигэл найдабарииень харюулхын түлөө оролдон ябадаг хүнүүд сельсоведтэмнай үсөөн бэшэ юм. Тэдэнэй дундаһаа «Татарский ключ» гэжэ карьеро-управлениин БелАЗ түхэлэй автомашинануудай жолоошодой бригадир Н. Н. Базыкин, КПСС-эй XXVI съездын делегат, дайнай болон ажалай ветеран А. Н. Сафонеев, Шулуутайн леспромхозой профкомой түрүүлэгшэ В. Н. Тарасов, Шулуутайн леспромхозой хампаба-риин ажахын хүдэлмэришэн Г. Д. Шляндина гэгшэдэй нэрые дурдахаар.

Эдэнэр депутадуудай бүлэгүүдэн, постнуудаи, саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэрие һайжаруулжа, һунгагшадай үгэһэн захяануудые дүүргэхын түлөө оролдоно. Мүнөөдэрэй тон шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ гаргажа, зүб шиидхэбэри абаха, харюусалгаяа улам дээшэлүүлхэ, эдэбхи үүсхэлээ нүхэдтөө дамжуулан, нэгэл хэрэгэй түлөө оролдолго—эдэл даа, депутадуудай урдаа табиһан гол зорилгонууд.

Депутат А. Н. Сафонеевэй хүтэлбэрилдэг бүлэг 14 хүнһөө бүридэнэ. Депутадуудай бүлэгэй гэшүүдэй сугларжа хөөрэлдэхэ, мүн һунгагшадтаяа уулзалгануудые үнгэргэхэ байшан шухала хэрэгсэл, түхеэрэлгэтэеэ бэлдэгдэнхэй. Депутадай комнатын ханаар энэ бүлэгэй хүдэлмэриин дүнгүүд, саашанхи хүдэлмэриинь түсэбүүд, стенднүүд болон һунгагшадтай уулзалга эмхидхэхэ график табигданхай, абаһаар хүнэй нюдэндэ торолдохоор аржыжа байдаг. Райсоведэй, сельсоведэй гаргаһан шиидхэбэринүүд саг үргэлжэ ханадань үлгэгдэжэ, тэдэнэй ямараар бэелүүлэгдэһэн тухай тусхай тэмдэглэл хэгдэдэг юм. Һунгагшадай үгэһэн захяануудай ямар болзорто дүүргэгдэһэн тухай мүн лэ уран гоёор шэмэглэгдэн бэшэгдэдэг. Тусхай дэбтэрнүүд соо һунгагшадай список байдаг, мүн хэнэйнь ямар үдэр, ямар захяа үгэһэн, тэрэнэйнь бэелүүлэгдэхэ болзор тэмдэглэгдэдэг байна. Һунгагшадай оруулһан һанамжа, дурадхалтай дэбтэршье эндэ нарииваар хадагалагдана.

Депутадуудай энэ бүлэгэй ажал хэрэгынь Загарайн районой олохон бүлэгүүдтэ жэшээ боложо үгэнэ. Эдэнэр хаишан гэжэ ажал хүдэлмэрисэ эмхидхэнэб гэһэн асуудал гаража болохо. Нүхэр Сафонеевэй даадаг бүлэгэй гэшүүд һара бүри үнгэргэгдэдэг суглаануудта ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, депутадуудые урижа, мүнөөдэрэй шухала асуудалнуудые тэндээ зүбшэн хэлсэдэг, зохихо хэмжээ ябуулгануудые абадаг юм. Эндэ ямар удхатай асуудалнууд гараһаб гэхэдэ, нэн түрүүн һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгожо, модо һуулган ногоо-руулха, тосхоной зоной ариг сэбэрые, мүн галай аюул сараха талаар үнгэргэгдэжэ байгаа хүдэлмэринүүд, һунгуулиин округто депутадуудай хэхэ ажал, дайнай, ажалай ветерануудай гэр байрануудые заһабарилга, тосхоной хүн зонине уһаар хангалга болон бусад болоно.

Һургуули, эхэнэрнүүдэй совет, кадрнуудай таһагай хүдэлмэрилэгшэд, дотоодын хэрэгүүдэй таһагай инспекторнууд, нүхэдэй сүүд болон Шулуутайн леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй депутадуудай бүлэг нягта холбоо байгуулан ажаллана. Эдэ хүнүүд бүлэгэй гэшүүдэй зүблөөндэ нэгэнтэ бэшэ хабаадалсажа, зэмэтэ нюурнуудые хэһээхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлдэг байна. Бүлэгэй гэшүүд арадай хинагшадтай хамта элдэб шалгалтануудые үнгэргэнэ. Тэдэнэр электрын элшэ хүсэ хүн зоной хэр зүбөөр хэрэглэдэгые, байрын гэрнүүдые шалгажа, дутуу дундануудыень усадхахые оролдоно. Һунгагшадай үгэһэн захяануудэдэ эдэйн хүдэлмэриинь эшэ үндэһэн болоно гээшэ. Ушар тиимэһээ тэдэнэр асуудал бүхэнине анхаралтайгаар шагнан, саг болзор соонь зүб шиидхэбэри абахын тула эрмэлзэнэд.

Шулуутайн 24-дэхи километрэй һууринда депутадуудай бүлэгэй хүсөөр горитой хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Республикын алдарта ойн жэлдэ энэ һууринда соёлой, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, худалдаа наймаанай болон медицинын 15 байшан заһабарилагдаһан, банно-прачечна комбинат баригдажа ашаглалгада үгтэһэн байна. Байрын гэрнүүдые бариха, мүн заһабарилха талаар нилээдгүй хүдэлмэри үнгэргэгдөө. Хори гаран гэрнүүд заһабарилагдажа, 22 шэнэ гэр баригдажа, ашаглалгада үгтөө, 14700 дүрбэлжэн метр үйлсэ, 5400 дүрбэлжэн метр харгы асфальтаар хушагдаа, 300 метр харша баригдажа, шэрдэгдээ.

Депутадуудай энэ бүлэгэй хүдэлмэриин нютагай зондо һайшаагдан дэмжэгдэдэг дээрэһээ, тэдэнэр ажал хэрэгтэнь туһалалсахаар хододоо бэлэн байдаг. Иигэжэл нютагайхидтаяа нягта холбоо байгуулан, олоной түлөө оролдон ябаһан, эрмэлзэл ехэтэй депутадуудаймнай ажал хэрэгынь хододоо урагшатай байханьлабтай.

З. ГАРМАЕВА,
Загарайн районно Соведэй гүйсэдкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Хэрэн тосхоной хүүгэдэй «Родничок» гэжэ саадай хүмүүжүүлэгшэд нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй юм. Тэдэнэр тосхонойнгоо хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хүүгэдые һайнаар харууһалхаһаа гадна, тэдэнэй нонюушархуу, һүбэлгэн ухаае хүгжүүлэн, «гоё һайхан», «үнэн сэхэ» гэһэн мэдэсэтэй танилсуулдаг, гар үзүүрэй ажалда дуршүүлдэг, дуу шүлэгүүдые сээжэлдүүлжэ һургадаг юм.

Баян дуршэлтэй хүмүүжүүлэгшэ Ханда Гармаевна Шенхорова Улаан-Үдэ хотын багшанарай 2-дохи училищи дүүргэһэнэйнгээ удаа тус саадта хүдэлнэ. 13 жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, зуу гаран хүүгэдые хүмүүжүүлэн гаргаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Х. Г. Шенхорова ээлжээтэ хэшээлдээ бэлдэжэ байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй үдэр бүриин анхарал оролдолгоор совет хүнүүдэй али болохо хэрэглэмжэ хангалга улам һайжаржа байна. Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотоһоо район бүхэн тээшэ тусхай маршрудаар олон тоото автобус, таксин ябажа, самолёдуудай ниидэжэ байһан ушар энээнэй нэгэ гэршэ болоно.

Гэбэшье зарим тээ хүнүүдые автобусаар хангалга муугаар эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ—Хөөрхэ гэһэн маршрудаар автобус ябахаяа болиһоор аяар хахад жэлһээ үнгэршэбэ. Хэзээнһээ ябахань үшөө мэдэгдэнэгүй.

Энэ ушарай гол шалтагаан гэбэл, харгы муу. Тиигэбэшье тэрэ «муу» гэдэг харгыгаар мүнөө бүхы маркын автомашинанууд ябажал байдаг. Ганса Улаан-Үдэ—Хөөрхэ гэһэн маршрудай автобус харгыда шалтаг бараад ябанагүй.

Хэжэнгэ тосхонһоо баруулжаа оршодог Эдэрмэг, Вознесеновкэ һууринуудай хоорондо асфальт харгы ха юм. Вознесеновкэһээ Хөөрхэ хүрэтэр заһагдаһан харгы зурына. Теэд эдэ харгыгаар автобусай ябахагүйнь баһал гайхалтай.

Хөөрхэ, Вознесеновкэ, Эдэрмэг, Леоновко, Ушхайта гэхэ мэтэ һуурин, тосхонуудта ажаһуудаг хүнүүд СССР-эй Эдеэ хоолой программаар хараалагдаһан зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна. Теэд хэнэй зэмээр тэдэнэй, энэ эрилтэ дүүргэгдэнэгүйб?

Ч. НАМСАРАЕВ, В. БАДМАЕВА, С. БАЛЬЖИНИМАЕВА, Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

Хэжэнгын район.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД

Усть-Ордын Буряадай автономито округой «Загатуйский» совхозой түб буусада механизаторнууд болон малшадай 20 гэр бүлэ нэгэ зэргэ шэнэ гэрнүүдтэ орожо толлобо. Заводто бэлэн болгогдоһон түхеэрэлгэнүүдһээ суглуулагдаһан хоёр байратай гэрнүүдэй бүхэли үйлсэ миил жэл соо эндэ байгуулагдаа юм.

«Главвостоксибстройн» түмэр бетон зүйлнүүдэй заводуудай нэгэндэ хүдөөгэй гэрнүүдэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг болонхой. Эдэ гэрнүүдынь уужам ехэ кухнитай, верандатай юм. Гэрэй гэзаань мал, шубуу байлгаха барилганууд, хамһабариин бусад барилганууд бодхоогдоно.

«Главвостоксибстройн» коллектив автономито округой ажахынуудта хэдэн арбаад болбосон түхэлтэй гэр жэл бүри бодхоодог байха юм.

Усть-Ордынский.

урда тээ — 1923 оной октябриин 19-
Ильич Ленин Хүдөө ажахын болон кус-
бүхэсоюзна түрүүшын выставкые

байдал тухай СССР-эй Арадай Ажахын
Выставкэ дээрэ мүнөө эмхидхэгдэһэн
союзнаһаа СССР-эй ВДНХ хүрэтэр» гэ-
экспозициин материалнууд хөөрэжэ үгэнэ.

ҮРҮҮ ҮРШЭЛЭЙ ЛАМТА

Үнэн сэдьхэлһээ эрхим амжалта хүсэнэб»—гэжэ В. И. Ленин выставкэдэ бэлдэхэ үедөө бэшээ һэн.

Крымскэ валай дэргэдэ выставкын городогой байгуулагдаһаниинкьшье совет хүнүүдэй дайшалхы зоригые, эрмэлзэлые, ажал хэрэгтээ шэнээр, үнэн сэдьхэлһээ хандадаг болоһые гэршэлжэ үгөө. Тэрэнэй барилгада мянгаһаа үлүү хүнүүд— таряашад, элдэб губерниинүүдһээ ерэһэн зон, Москвагай хүдэлмэришэд, студентнүүд, рабфаковцууд гараа. Барилгын фронт дээрэһээ яаралтай мэдээнүүдые газетэ ходо толилжо байгаа.

Августын 19-дэ баяр баясхалантайгаар нээгдэһэн выставкын һүлдэ тэмдэгынь «тарилгашан» гэһэн скульптура болоо бэлэй. Тэрэ тарилгашан, тараа ургуулагша, газарай эзэн манай түрүүшын туйлалтануудые харалгада гол хабаадагшань байһан юм. Экспозицинууд арадай ажахые һэргээн бодхоохо талаар Соведэй ороной туйлалтануудые харуулһан хүдэлмэришэн ангитай хамтаржа, түрүү эрдэм ба техникын туйлалтануудые эрэлхэгээр шудалха талаар үргэн олон таряашадые һургана.

Энээндэ В. И. Ленин ехэ анхаралаа хандуулаа. Үндөөр үбшэлжэ байгаашье һаа, октябриин 19-дэ Москва һүүлшынхеэ ерэхэ үедөө выставкэдэ ороһон байна. Тэрэ үедэ миллион шахуу хүн выставкые хараад байгаа.

Мүнөө СССР-эй ВДНХ-гай экспозицинуудтай танилсахадаа, тэрэнине түрүүшын выставкэ дээрэ харуулагдаһан экспонадуудтай сасуулжа үзэхэдэ, үнгэрһэн хэдэн арбан жэлнүүдэй туршада манай орон үзэгдөөгүй ямар ехэ амжалтануудые туйлааб гэжэ ойлгохонь бэлэн. Тэрэ үедэ эгээл дэлгэрэнги экспонадуудынь загаһанай ба агнууриин олзоборилгын хэрэгсэлнүүд, ангай арһан, малай арһан, нооһон, шэрхэг, элдэб сортын клевер, гэр газаахи, мал, ковёрнууд, аарба тэргэ, молотилкын хабтагай байгаа...

Зүгөөр тэндэ эгээн шухала гэһэн тоотой — кооперациин түрүүшын дүршэл харуулагдаа. Тоо, баримтануудые хэрэглэн, выставкэ хамжаанай үйлэдбэриин аша туһые, өөһэдынгөө хүсые артелиин ажахыда нэгэдүүлэгшэдэй ажахые ба ажабайдалые һайжаруулха тухай хөөрэжэ үгөө.

И. Мичуринай эльгээһэн экспонадууд —томо, сливын зэргэ малина, вишня, абрикос, виноград, саадтахи зэрзэмсэг... бүгэдын анхарал татаһан ба бүгэдые гайхуулһан байгаа.

Саадай түрүүшын выставкэ экономическа ба ажахын талаар, социалис общество байгуулгаар партиин политиные тайлбарилан ойлгуулха ба нэбтэрүүлхэ ёһотой трибуна боложо үгөө һэн. Тэрэ 1923 оной октябриин 21-дэ хаагдаһан юм. Тэрэнэй эстафетые 1930 оной июлиин 1-дэ нээгдэһэн саг үргэлжэ хүдэлхэ барилгын бүхэсоюзна выставкэ барижа абаһан, тэрэ тэндэл, Крымскэ валда, павильонуудай нэгэндэнь түхеэрэгдээ бэлэй. 1935 ондо тэрэ Фрунзенска набережнада тусхайта баригдаһан комплексдо «нүүлгэгдэжэ», барилгын талаар дэлхэй дээрэ эгээн томо научно-техническэ выставочно эмхи зургаануудай нэгэниинь болоо һэн. Харин «Агуу оромнай, бодыш!» гэһэн сошордонги ба уряалһан хандалгын дуулдахада, выставкэ барилгын гол машинануудаа бүхыдэнь Улаан Армида дамжуулан үгөө бэлэй. Тэрэнь хамгаалгын хаалтануудые барилгада хэрэглэгдэһэн байгаа. Хамгаалгын бүхэлэлтэнүүдые барилгада тэндэхи инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй нилээд ехэ хубинь ошоо һэн.

Мүнөө дахин дайнай урда тээхи 1939 ондо тэхэрэе. Москвада августын 1-дэ гайхамшагта ушарал болоо: энэ үдэр үшөө нэгэ выставкэ— Хүдөө ажахын бүхэсоюзна—баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэһэн юм. Тэрэ советскэ колхозно таряашадай ажалай болон социальна туйлалтануудай ёһотой һайн харалга болоо. Ороной бүхы заха хизаарнуудһаа хүдөө ажалшад иишэ зорижо, ажахы эрхилхэ түрүү дүй дүршэлтэй, новаторнуудай ажалай түрүү онол аргануудтай танилсахаяа ерээ бшуу. Выставкын Хүндэлэлэй дэбтэртэ М. Демченко, П. Ангелина болон колхозно нюга талын бусад олон түрүүшүүлэй нэрэ бэшэгдээ һэн. 1956 оной зун ВСХВ өөрынгөө хэдэн павильонине шэнэ выставкын — Бүхэсоюзна промышленна выставкын экспозицине харуулхаар үгэһэн юм. 1958 оной майн 28-да СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүхэсоюзна гурбан выставкые — промышленна, хүдөө ажахын ба барилгын —нэгэдүүлхэ, СССР-эй Арадай Ажахын Выставкэ болгохо гэжэ тогтоогоо һэн.

СССР-эй ВДНХ-да түрүү предприятинууд, барилганууд, колхозууд, совхозууд, институдууд, соёлой эмхи зургаанууд, творческо коллективүүд, элүүрые хамгаалгын организацинууд хабаадана. Тэрээндэ хабаадаха эрхэ мүн үйлэдбэри, эрдэм соёл болбосорол хүгжөөлгэдэ нилээд ехэ хубитаяа оруулһан арадай ажахын түрүүшүүлдэ олгогдоно.

СССР-эй ВДНХ— тон заахан хэмжээнэй манай орон гээшэ гэжэ хэлсэдэг. Выставкэ совет арадай үглөөдэр тээшээ эрмэлзэдэгые харуулна, совет засагай жэлнүүдтэ туйлагдаһан түүхэтэ амжалтануудые элишэлжэ үгэнэ. Останкинадахи выставкын городогто, тэрэнэй һуралсалай байрануудта жэл бүри орожо байһан 10 миллионһоо үсөөн бэшэ хүнүүд энээнэй зүб байһые ойлгожо абана.

(ТАСС-ай корр.).

Москва.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЭРДЭМ ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЫЕ ХУРДАДХАХА

ГАВАНА. Кубын экономикодо эрдэм, техникын туйлалтанууд яажа нэбтэрүүлэгдэнэб? Энэ хэрэгые хурдадхахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Республикын бүхы провинцинуудта байгуулагдажа байһан эрдэм, техникын талаар соведүүд эдэ ба бусад асуудалнуудые шиидхэхэ болоно. Нютагай эрдэмтэд, инженернүүд болон бусад мэргэжэлтэдһээ тэрэ бүридхэгдэнэ. Пинар-дель-Рнодо түрүүшын совет байгуулаа.

Үргэн олон ажалшадые энэ шухала хүдэлмэридэ хабаадуулха шэнэ арга ажабайдалаар бии болгогдоо юм, —гэжэ Кубын Наукануудай академиин президент В. Торрес мэдүүлбэ. Энэнь эрдэм техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалгын хойноһоо ниитын хиналтые шангадхаха арга олгохо байна.

Национальна мэдээсэлэй агентствэдэ В. Торрес интервью үгэхэдөө, орон доторхи эрдэм шэнжэлэлгын эмхинүүдэй ажал ябуулга тухай шэнэ жэшээнүүдые харуулһан байна. Гээгдэнги колони байһан Куба Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай туһаламжаар томо научна түб болоо юм гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Орон дотор эрдэм шэнжэлэлгын 120 институт ба лаборатори тоологдодог, тэндэ 32 мянган мэргэжэлтэд хүдэлдэг.

ШЭНЖЭЛГЭНҮҮДЭЙ ЕХЭ ПРОГРАММА

ГАВАНА. Кубада научна шэнжэлгэнүүдэй ехэ программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Ядерна энергетикын, физикын, математикын, биологиин, естествознаниин бусад һалбаринуудаар 54 ехэ шухала асуудалнууд шэнжэлэгдэнэ.

Ороной 120 научна түбүүд болон институдуудта шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулагдадаг байна гэжэ Национальна мэдээсэлэй агентство (АИН) мэдээсэнэ. Энэ табан жэлдэ жэл бүри национальна бюджедэй 1-һээ дээшэ процентнь энэ зорилгоор һомологдохо юм. Гүрэн эрдэм ухаанай материальна баазые бэхижүүлхэ тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргадаг юм, гэжэ агентство тэмдэглэнэ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм, техникын талаар харилсаа холбооной хэмжээн соо 1981—1990 онуудай туршада Куба 70 миллион песогэй шэнэ лабораторно түхеэрэлгэнүүдые абаха байна. Республикын 32 мянган эрдэмтэдтэ зорюулагдажа, энэ жэлдэ эрдэм ухаанай эгээл шухала шэглэлнүүдээр 8 мянганһаа дээшэ статья оршуулагдаха байна.

АВТОМОБИЛИИН ХАРГЫНУУД БАРИГДАНА

ВЬЕНТЬЯН. Арадай Лаосой гол зам болохо 9-дэхи номерой национальна харгы барилгада ээлжээтэ участок ашаглалгада тушаагдаба. Республикын бүхы газар дээгүүр баруун тээһээ зүүн заха хүрэтэрнь, саашадаа Вьетнамай далайн эрье хүрэтэр энэ харгы баригдаха болоно

Харгы барилгын гол хүсэнүүд энэ ехэ харгы барилгада хабаадана. Тус харгын аха дүү Вьетнамай портнууд хүрэтэр баригдахада, арадай ажахые түүхэй эдүүдээр, түлишөөр ба элдэб түхеэрэлгэнүүдээр хүсэдөөр ба түргэнөөр хангаха арга олгохо, ороной гадаадада худалдадаг эд бараае захилшадта хүргэлгые түргэдхэхэ байна.

Автомобилиин харгынуудые олоор барнха гэшэ НРПЛ-гэй III съездын шиидхэбэринүүд болон экономико хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбөөр ажалшадай үмэнэ табигдаһан гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Энэ шэглэлээр яһала ехэ юумэн хэгдээ юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай, аха дүү бусад социалис оронуудай туһаламжаар 700 километрһээ дээшэ утатай харгы, хэдэн арбаад хүүргэ баригдаа

(ТАСС).

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

СОВЕТ ДУРАДХАЛЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн зургаадахи комитедтэ (эрхын асуудалнуудые шиидхэдэг) зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй гол ёһын ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай асуудалаар тад ондоо хоёр хараа шэглэл тодорхойлогдобо.

Энэ гол ёһондо уласхоорондын эрхын шэнжэ шанар олгожо, арадуудай аюулгүй байдалые лаб хангаан бэхижүүлхэ гээшэ тон шухала удхa шанартай гэжэ ООН-ой гэшүүн олонхи гүрэнүүлэй тооложо байһыень комитет дээрэ болоһон хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн харуулба. Хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталха тухай совет дурадхалые үргэнөөр дэмжэнэ. Мүнөө үедэ, политическэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тула уласхоорондын оршом соо хүсэ үргэнөөр хэрэглэжэ байхадань, бүхэдэлхэйн договорые бэлдэхэ гээшэ илангаяа шухала удха шанартай байна гэжэ Шри Ланкагай түлөөлэгшэ С. Д. Каси Четти тэмдэглээ.

Холбоото Штадууд болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар тад ондоо хараа шэглэл баримталһан байна. Американ делегат Р. Розенсток үгэ хэлэхэдээ, «хүйтэн дайе» улам дэбэргэхэ хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлэн харуулаа. Тэрэ хёмороо зүришэлдөөе улам һүжэрөөхэ, сэрэг дай номнохо гэһэн Рейганэй захиргаанай хараа бодолой хубилашагүй байһые баталба.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ ХҮГЖЭЛТЫН АША ТУҺАДА

ХЕЛЬСИНКИ. Аюулгүй байдал болон харилсаа холбооной асуудалнуудаар центрис, либеральна, таряашадай партинуудай, хүдөөгэй хүн зонине түлөөлдэг бусад эмхинүүдэй Европын хоёрдохи конференци хүдэлмэреэ эндэ дүүргэбэ. 25 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Чехословакиин наяад түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байгаа. Шахардуу шанга байдалые һуларуулгын, уласхоорондын харилсаанай, буу зэбсэгүүдые хуряалгын, худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай, экономическа шэнэ гуримай асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Эб найрамдалые хамгаалгын, буу зэбсэгүүдые хороолгын, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын хэрэгтэ, хүн түрэлтэнэй ерээдүйн хүгжэлтын аша туһые али бүхы талааринь дэмжэжэ, хубитаяа оруулха уряатайгаар конференцидэ хабаадагшад аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай бүхы правительствануудта, парламентнуудта, правительствада хабаагүй эмхинүүдтэ хандаһан байна.

СОВЕТ-ВЬЕТНАМ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

ХАНОЙ. Совет-вьетнам хани барисаанай һара социалис Вьетнамай ниислэл хотодо олониитын митингээр нээгдэбэ. Гайхамшагта хоёр һайндэртэ—СССР-эй ба СРВ-гэй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорто гар табигдаһаар 5 жэлэй ойдо, Агуу ехэ Октябриин Социалис революциин 66 жэлэй ойдо тэрэ зорюулагдаһан байгаа.

Энэ договор совет-вьетнам хани харилсаанай түүхэдэ шухала шата болобо гэжэ митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Тус договорто гар табигдаһанһаа хойшо үнгэрһэн табан жэл соо СССР-эй ба СРВ-гэй хоорондохи харилсаан улам гүнзэгырөө. Вьетнамда Советскэ Союзай үзүүлдэг асари ехэ, үрэ түгэс туһаламжые митингдэ хабаадагшад үндэрөөр сэгнэһэн байна. СССР-эй ба СРВ-гэй хоорондохи эбдэршэгүй бата хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа вьетнам арадай зүгһөө мэдүүлбэ.

Һарын тоосоогоор Ханойдо ниитын-политическэ ба соёлой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэхэ байна.

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУДАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ВАРШАВА. Социалис оронуудай дээдэ һургуулинуудай министрнүүдэй ээлжээтэ зүблөөн Ольштынска воеводствын Мронгово хотодо болобо. Болгариин, Венгриин, Вьетнамай, ГДР-эй, КНДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай ба Чехословакиин делегацинууд тэрээндэ хабаадаа. Дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютин совет делегацие толгойлһон байна.

Дээдэ һургуулинуудта залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудта зүблөөндэ хабаадагшад гол анхаралаа хандуулба. Мүнөө үедэ уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй байхадань залуу үетэнние интернационализмын, эб найрамдалые сахин хамгаалхын тула эдэбхитэй тэмсэлшэдэй үзэл оодолтойгоор хүмүүжүүлхын түлөө онсо харюусалгатай байна гэжэ уулзалга дээрэ тэмдэглэгдээ.

Аха дүү социалис оронуудай арадай ажахые саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхэ зорилготойгоор научна шэнжэлгэнүүдэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые уулзалга дээрэ халан абалсаһан байна. Элдэб мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэдээ, тэдэнэртэ гүнзэгы эрдэм мэдэсэ олгохо, социализм ба коммунизм байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадагшадые бэлдэхэ гээшэ дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно.

Ээлжээтэ зүблөөе 1984 ондо ГДР-тэ үнгэргэхэ гэжэ шиидхэбэ.

США-гай СЭРЭГЭЙ ГАРГАШАНУУД

ВАШИНГТОН. Нёдондо жэл энэ ороной хүн бүхэнэй хүртэсэдэ Холбоото Штадуудай сэрэгэй гаргашанууд 855 доллар болоһон байгаа. Тиихэдэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ энэнь оройдоол 75 доллар болодог һэн. «Рокфеллерэй фонд» гэдэг эмхитэй хамта буу зэбсэгүүдые хиналгын тала баригшадай нэгэдэлэй бэлдэһэн шэнжэлгэ дотор иимэ баримтанууд харуулагдана.

Мүнөө Вашингтон хүн түрэлтэндэ уршаг түбэгтэй буу зэбсэгүүдые айхабтар ехээр бүтээн гаргана гэжэ шэнжэлгэнүүдһээ элирнэ. Наахануур абтаһан баримта мэдээнүүдэй ёһоор, США бүхы национальна продуктынгаа 6,5 процентые сэрэгэй зорилготойгоор гаргашална. Дайнай урда тээ энэ тоо баримта оройдоол 1 процент болодог байгаа бшуу. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ хэрэглэгдэһэн бүхы буу зэбсэгүүдһээ, һомо хэрэгсэлнүүдһээ 5 мянга дахин үлүү ехэ хүсэтэй ядерна буу зэбсэгүүдэй нөөсэлэгдөөшье һаань, США зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээжэ байнхай. Үгытэй ядуу, хүгжэжэ байгаа оронуудай социально-экономическа эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые США болон тэдэнэй союзнигууд тооногүй.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭhЭЭ

ҮГЫТЭЙШҮҮЛЭЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ ҮҮРГЭ

1926 — 1928 онуудта Буряадай ажалшад республикаяа гэзгэнэгн балар байдалhаа гаргахын тула хүсэ шадалаа элсүүлэнхэй hэн. Худөө ажахыда мал адууhанай тоо толгой олошоhон, таряанай талмай нилээд үргэлжэлэгдэhэн байна. Гэбэшье шэнэ засагай бүхы hайн талада үшөөл гүйсэд үнэншөөгүй хүнүүд олон бэлэй. Һуурин нютагуудта нюдарган баяшуул hүйд тойбөө татаhаар, үгытэйшүүлые хулhэн шэлэн дарлаhаар hэн. Социалис индустриин урагшатай хүгжэхын тула худөө ажахын продукци, талха таряа сээзр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэй байгаа. Тээд тэрэ үеын хэжэ бүхэ ажахынууд энэ сээ эрнэтэ гүйсэд хангаха аргагүй hэн. Тиимэhээл худөө ажахые социалис ёhоор хүгжөөлгын шэнэ арганууды бэдэрхэ хэрэгтэй бэлэй.

Үгытэйшүүлэй бүлэгүүдые эмхидхэлгэ энэл эгээл иимэ аргануудай нэгэн болоhон юм. Хамтын ажахы байгуулгые түргэдхэлгэдэ, үгытэйшүүлэй hанал бодолоо нэгэдүүлгэдэ, нэгэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр урагшаа дабшалгада иимэ бүлэгүүд шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой hэн. Үгытэйшүүл хүлөөлэ хүдэлмэришэн ангиин түшэг тулгууринь, бэеэ даанги хүсэн болохо, дундуур шадалтаниие колхозуудта оруулхын тула тэмсэхэ ёhотой байгаа.

Нуга сабшалан хубаарилха, малай байранууды барьгуулха, машина хамжаа байгуулха, худөө ажахын налог түшаалга түшаа ойлгуулажа хэхэ—энэ бүгэдэ ба бусад олон асуудалнууд үгытэйшүүлэй бүлэгүүдэй сугларуулга дээрэ харагдажа үзэгдэдэг hэн. Энэ хэлсэгдэhэн асуудалнууд шиидхэгдэжэ, зорилгонууд бодотоор бэелүүлэгдэдэг бэлэй. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагта 1928 ондо үгытэйшүүлэй бүлэгүүд 11 сомсэлсоведэй, 1 кооперативай дэргэдэ байгуулагдаhан hэн. Нарhата hуурин ажаhуун комсомолой ячейкын гэшүүдэй үүсхэлээр машинна хамжаа эмхидхэжэ, үгытэйшүүлэй 9 бүлэ бүриндэнь орооhон байна.

1927 оной hүүл багаhаа Хориин аймагта үгытэйшүүлэй бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ эхилээ. 1928 оной апрель hарада аймагай зүблэн дэргэ эдэ бүлэгүүдэй хүдэлмэриин hайшаалта дүнгүүд тэмдэглэгдэhэн юм. Онсолбол, машинна хамжаанууд, мал ажалай артельнүүд эмхидхэгдэhэн байгаа бшуу. Энэл үедэ Баргажанай аймагта үгытэйшүүлэй 16, Сэлэнгэдэ 6, Түнхэндэ 5, Хяагтада 22, Верхнеудинска 7 бүлэг эмхидхэгдэнхэй hэн.

Бүлэгүүдэй хүдэлмэридэ орёо бэрхэшээлтэй үшарнууд тохёолдодог, дутуу дунданууд бии бэлэй. Нюдарган баяшуул колхоз, совхозуудые, МТС-үүдые байгуулгые hаатуулха гэжэ оролдодог байгаа.

Баргажанай аймагта нюдарган баяшуул, ламанар налог түлэлгэ түшаа худал хуурмаг үгэ тарааха, үгытэйшүүлые, дундуурнуудые хамтын ажахынуудhаа холодуулхые оролдодог hэн.

«Хэрбээ энэ Замhаа хадууравгүй haатнай, ами наhандатнай аюултай юумэ ушараха» гэжэ Грязнухын коммунарнуудые айлгахые hэдэдэг байгаа.

Түрэл түхимүүдээ суглуулаад, худал кооперативнуудые бүридхэлгэ зарим нютагуудта ушардаг hэн.

Тиимэhээ 1928 оной февраль hарын hүүл багта, март hарын эхеэр республика дотор үгытэйшүүлэй бүлэгүүдые байгуулха, ажал ябуулгыень эрид hайжаруулха талаар тусхай хүдэлмэри ябуулагдаhан байна. Үгытэйшүүлдэ туhаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүд, бүлэгүүдэй хүдэлмэриие харалга, техникэ, ороохо таряанай үрэhөөр тэдэниие хангалга гэхэ мэтэ асуудалнууд табигдаhан юм. Энэл оной мартын 10-hаа 25 болотор бүхы аймагуудта бүлэгүүдэй зүблөөнүүд болохо, тэдэнэй харна зорилгонууд, хүдэлмэриин онол арганууд гүүлагдаhан, дуй дүршэлынь согсолгодhон, дутуу дундануудынь заагдаhан байна.

1928 оной октябриин 25-да үгытэйшүүлэй бүлэгүүдэй түрүүшын республиканска зүблөөн болоо hэн. Партиин обкомой түлөөлэгшэд, шэлэй заводой түрүү хүдэлмэришэд, БурЦИК-ай түрүүлэгшэ энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаhан юм. Гурбан үдэрэй туршада зүблөөн хэлсэгдээ hэн. Гүрэнэй зүгhөө худөөгэй үгытэйшүүлдэ үзүүлжэ байгаа туhаламжа тухай үгэ хэлэгдээ. Онсолон тэмдэглэгдэhэн байна. Үргэн ехэ, саг соогоо болоhон энэ хөөрэлдөөндэ улаажалан, бүлэгүүд хүдэлмэрээ эдэбхижүүлхэ зэргэтэй байгаа. Соведүүдэй шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэлгэ, худөө ажахын кооперацида тарялангые хабаадуулгада, нюдарган баяшуулhаа абтаhан таряа талха хубаарилгада үгытэйшүүлэй бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд эхэ хабаададаг байгаа. Өөhэдөө эгээл түрүүлэн колхозуудта орожо, дундуур шадалтаниие идхадаг, тэдэндэ шэнэ байдал тухай ойлгуулжа үгэдэг hэн. РКП(б)-гэй ЦК-гай октябриин (1925 он) Пленумэй заабаряар иимэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Иигэжэ хүдэлмэришэн тараншадай холбоон бүри бэхижэжэ, социалис ёhоор hуурин нютагуудые хубилгалга урагшатай ябуулагдадаг hэн.

Республикын зарим аймагууды, жэшээлбэл, Агын, Сэлэнгын, Захааминай, Хориин аймагуудай ажалшад ...

А. АЛЕКСЕЕВА,
республикын гүрэнэй түбэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

ШЭНЭ КИНО

«МАГИСТР...

Түмэр харгы дээрэ болоhон авари тухай «Остановился поезд» гэжэ хурсаар табигдаhан уран hайханай фильм hаяхана хараhан тула «Магистральда» дурата дурагүй ошоhомни гайхалтай бэшэ, юуб гэхэдэ, энэшье фильмын гол үйлэнүүд баhал нэгэ авари тойроод hүжэрнэ гэжэ уридшалан мэдэнхэй ябаа бшууб. Зүгөөр жанрайнгаа талаhаа «Магистраль» тад ондоо, тодорхойлбол, орёошог социологическа туршалга байшоо ха юм. Юрэдөөл, киногой харанхы зал соо орожо hууhанhаа хойшо экран дээрэ боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые харагша өөрөө сэгнэжэ, тэрэ бүри hанамжаяа элирхэйлхэ ушартай болоно. В. Барабашовой «Хүлгөөтэ замууд» гэжэ бишыханшье hаа, удха түгэлдэр туужын үндэhөөр энэ фильм найруулан табиhан дуй дүршэлтэй режиссер Виктор Трегубович харагшадые экран дээрэхи үйлэ хэрэгүүдые сэгнэхыень сэхэ өөрөө урина бшуу. Нүгөө талаhаа, энэ «Магистраль» гүнзэгыгөөр ойлгоходо, сэгнэлтэ зүбөөр үгэлгэдэ бэлэн фильм гэжэ яашье хэлэхын аргагүй.

....Нэн түрүүн бүхы фильмын бэшэшье hаа, боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдэй гол hудаhа баригша гол герой диспетчер Бойчугтай (артист Владимир Гостюхин) танилсанабди. Энэ хүн эсэхэ сусахые мэдэнгүй халаанайнгаа үргэлжэлhэн бүхы найман часые хүл дээрээ үнгэргэнэ: ехэ, бага зиндаагай дарганартай баhал ехэ, бага хэмжээнэй асуудалнуудые шиидхэнэ, машинистнуудтэ захяа заабари үгэнэ, hанамжа дурадхалаа оруулна. Заримдаа түмэр харгын ута замда hүбариhан тэрэ олон составуул, вагонууд, цистернэнүүд электровозууд, машинистнүүд огто үгы, харин бишыхан таhалга соогоо хаалтатай энэл Бойчук гансаараа бүхы юумые үйлэдэнэ, тэрэнэй шэдитэ үгөөр нэгэ составууд байраhаа хүдэлгэгдэжэ, нүгөөдүүлынь зогсоогдоно гэhэн hанал эжэлүүдгүй түрөөдхинэ. Үнэн дээрээ тиимэшье гээшэ ха. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй үгэ дуугаар, амисхалаар, селектороор дамжуулhан захиралтаар бүхы юумэн шэнхинээтэ булад зам дээрэ бүлта бүтэнэ ха юм. Тиимэhээ фильмын сюжедэй хүгжэлтын бүхы шатануудай энэ сагаан сэдьхэлтэй, оролдосотой, ажал хэрэгээ hайн мэдэхэшье Бойчугтай холбоотой байhаниинь гайхалтай бэшэл. Теэд тэрэ үлэр Бойчугай ажабайдалда горитойхон шалгалта болохоёо байгаа бшуу. Зүгөөр өөрөө Бойчук хаанаhаа мэдэлтэйб даа, юуб гэхэдэ, бүхы үйлэнь тад ондоо тээ, «дээгүүр гарай» газарта эхилнэ бшуу. Жэшээлхэдэ, шадамар абаритайхан нэгэ hамгажаал шоколад бэлэг секретарьшадань бариад, нилээд үндэр түшаалтай нэгэ даргын кабинет худар нэбтэрэн оромсоороо тэрэл «цистернэ» гэhэн шэдитэ үгэеэ гүйлта болгон хэлэжэ эхилнэ. Эрид шууд арсалта абахадаа, мүнөөхи «гоё гоогоор хубсалhан» hамгажаал Гвоздевамнай (тэрэнэй ролине Людмила Гурченко hүрхэй шадамараар гүйсэдхэнэ) тэсэнгүй... үйлажархина. Таахада, тэдэл «цистернэнүүд» өөртэнь хэрэгтэй бэшэшье hаа, хуби заяандань нэгэл гүнзэгы удха шанартай байгаа гээд багсааха баатай болонобди.

Саашаа иимэ юумэн болоно. Мүнөөхи аманhаа зайлахаяа болиhон «цистернэ» гэжэ үгэмнай үлеэлгэhэн суухадал үргэдэ үргэдэhөөр, бүри дээшээ дэгдэшэнэ. Одоол тэhэрэгшэ аа гү гэжэ хүлеэhэмнай, мүнөөхи даргымнай таhалга соо телефоной хонхо жэнгиржэ, баhал «цистернэнүүд» гэhэн үгэнүүд мембрана сооhоонь тоб байса тодоор зэдэлнэ. Эхэнэрэй нюдэнэй нёлбоhонhоо далтираагүй кабинедэй эзэн энэ удаа тэсэбэгүй, тиигээдшье «зүбшөөлтэй» болоhон цистернэнүүд Сибириин ута замаар hүбарилдаhаар ябатараа, № 3 пассажирска поездые сэб сэхэ мүргэжэ, аюул хүлеэгээгүй, албандаа үнэн сэхэ Бойчугые ерэжэ тухашаруулна бшуу.

Иигэжэл фильмын драматическа зүришэлдөөн шэнэ хүсэтэйгөөр эхилнэ. Эндэ нэгэ ажаглалта хэмээр. Ушар юуб гэхэдэ, Виктор Трегубовичой найруулан, табиhан «Старые стены» болон «Обратная связь» гэhэн фильмүүд соо үйлэдбэридэ тохёолдоhон зүришэлдөөниинь hүүлэй hүүлдэ заабол ухаан сэдьхэлэй орёо зүришэлдөөн боложо hүжэрдэг байгаа. Энэшье удаа режиссер имагтал түмэр харгын авари харуулаад, зорилгоёо хизаарлаа бэшэ, харин гүн гүнзэгы сэдьхэлэй зүришэлдөөе харагшалай урда дэлгэжэ, хэнэйнь зүбые, хэнэйнь буруує ойлгожо, ухамайлжа абахые дурадхана бшуу. Энээгээрээл фильм орёошье болоно, нүгөө талаhаа hониншье гээшэ ааб даа.

Виктор Трегубович фильм соогоо иимэ титрнүүдые оруулаа: «СССР-эй түмэр харгынуудай утань —144.000 километр». Энэ баримта дэмы эндэ дурадгдаагүй гэжэ hанагдана. Үнэхөөрөөшье, бидэ ямаршье мэргэжэлтэй, ямаршье хизаар нютагта ажаhуудаг байбашье hаа, хэзээ нэгэтэ ногоон вагонууд соонь hуужа, түмэр харгыгаар али нэгэ тээшэ ошохо хэрэгтэй болоод лэ байдаг гээшэ аабзабди. Энэниие арсахын яашье аргагүй. Юрэдөөл, түмэр харгыда ушардаг бүхы үйлэ хэрэгүүд мандашье сэхэ хамаатай болоно бшуу. Тиимэhээл, бидэ иимэ авари гү, али тэрээнтэй холбоотой ухаан сэдьхэлэй, үйлэдбэриин болон социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэшье ...

ЖУРНАЛИСТЫН ДЭБТЭРhЭЭ

ИНДИИН АЯНШАЛГЫН ЗАМУУДААР

Түүхын олон тоото хүшөөнүүд, Индиин өөрсэ янзын байгаали ба уларил бүхы дэлхэйн аяншалагшадай дурые буляадаг юм. Үнэхөөрөөшье, аяншалгын хаhын түлэг дунда, үбэлэй hарануудта, халуунай буурахада, Индиин олохон хото городуудай отельнүүд хүн зоноор дүүрэнхэй байдаг гээшэ. Гэбэшье, мэргэжэлтэдэй hанамжын ёhоор, Индиин «аяншалагшадые хүлеэн абаха арга боломжонь» үшөөл барагдаагүй байха юм.

Аяншалгын замуудые үргэдхэхын, хангалгые hайжаруулхын тула аяншалагшадай комплексно түбүүдэй проектнүүд зохёогдоо юм. Уран hайханай заншалта үйлэдбэри hэргээхэ, гар бэлэг, бүд, шабар зүйлнүүдые үйлэдбэрилжэ эхилхэ гэжэ хараалагдана. Уттар-Прадешта Кушинагара, Сравасти гэжэ эртэ урдын шажан мүргэлэй түбүүдhээ холо бэшэхэнэ түрүүшын иимэ комплекс нээгдэхэ юм. Хоёрдохинь энэл штадта, Агра шадар, «үхэhэн хотодо» нээгдэхэ болоно. Агуеэхэ моголнуудай империин ээзрхэн зонхилогшо Акбарай орхижо ошоhон эртэ урдын ниислэл Фатехпур Сикри нигэжэ нэрлэшэнхэй.

Энэ газар дэмы шэлэгдээгүй юм. Агра гээшэмнай дабтагдашагүй Тадж-Махал гээшэ бшуу. Англиин Биг Бендэл, харин манай ороной Василий Блаженнын hүмэдэл адли энэ ордон Индиин hүлдэ тэмдэгынь болодог шуу. Агра ошохые түхеэржэ байгаад, тэрээгээр hонирхоогүй хүн үгы ёhотой. Тиибэшье крепостной ханын үндэр hуури нүхөөр энэ гайхалтай архитектурна барилгые харахада, хамаг юумэн мартагдадаг байха юм. Иимэ hайхан бүтээлые гансал эхэнэр хүнэй хүндэдэ бодхоожо болоо ёhотой гэhэн бодол сагаан мраморааp хушаатай мавзолей болон минаредүүдынь hанаанда түрүүлдэг юм. Энэнь үнэхөөрөөшье тиимэ. Агуеэхэ моголнуудай империин ударидагшадай нэгэн Шах-Джехан энэ ордониие бодхооhон габьяатай. Тэрэнэй засаг бариhан жэлнүүд гүрэнэй хүгжэн hалбарhан үетэй тудаhан байгаа. Шах-Джехан гэгшэ hамганайнгаа ашаар лэ гүрэниие амжалтатайгаар хүдэлбэрилhэн юм гэжэ тоологдодог. Мумтаз hамганайнь түрэжэ шадангүйгөөр 39-тэй байхадаа наhа барахадань, гүрэнэй хэрэгүүдэй доройтон муудаhан баримта энээниие батадхана.

Хаанай инаг дуратай hамганай шарил хадагалхын тула Тадж Махал гэжэ hүмэ бодхоогдоhон байгаа ха. Дэлхэй дээрэ хаанашье үгы мавзолей тэрээндэ барихыень Мумтаз наhа барахынгаа урда нүхэртөө захяа юм гэхэ. hамганайнгаа энэ hүүлшын захяае Шах-Джехан үгэ дуугүй дүүргэhэн ашаараа гансал Индиин бэшэ, мүн бүхы дэлхэйн соёл болбосоролой түүхэдэ ороhон габьяатай. 17 жэл соо барилгын хэгдэхэдэ, Шах-Джехан hангай зөөриие огтолон үрижэ, түүхэдэ үзэгдөөгүй, үзэгдэхэшьегүй hайхан барилга бодхооhон байгаа. Гэбэшье хүбүүниинь энээн тушаа өөрын hанамжатай байhан. Тэрээндэ засаг, мүнгэ зөөри хэрэгтэй hэн, тиимэhээ барилгын дүүрэмсээр холо бэшэ оршодог башнида эсэгээ хааhан юм гэхэ. Наhанайнгаа hүүлшын үдэр хүрэтэр Шах-Джехан өөрынгөө бодхооhон гайхалтай hайхан барилгые тэндэhээ хаража, бэеэ hамаарулдаг байгаа гэхэ.

Зүүн зүгэй эгээл бэрхэ уран гартан Тадж-Махалай барилгада хабаадалсаhан. 12 оронhоо барилгын материал асардаг байгаа. Россиhаа ураалай малахит абаашаhан гэхэ. Энэ нюдэ hаргама барилга хаража байхадаа, тэрэ мүнөөнэй 25 дабхар байшангай шэнээн үндэр юм гэжэ hанаанда ородоггүй байха юм. Мумтаз Шах-Джехан хоёрой хоорондохи халхабша эгээл үнэтэй сэнтэй байhан гэхэ. Үнэтэ шулуу hуулгаhан сэбэр алтаар, эмаляар тэрэнь хэгдэhэн байгаа. Англиин колонизаторнууд энэ халхабшыень «баалалтаар хуряан абаа юм hэн ха».

Тадж-Махал үни удаан англиинхидай hанаае зобоодог байhан. Энэ hүмые задалаад, хуби хубяарнь нютагаа абаашаха гэжэ тэдэнэр түрүүшээр бодомжолhон байгаа. Энэнь бүтээгүй. Энэдхэг арад национальна барилгын хүшөөе аршалан абаржа шадаhан юм. Тиихэдэнь тэрэниие hажаалгаhан барилга бодхоохые шиидэбэ. Индиин ниислэл хото байха үедэнь Калькуттада генерал-губернаторай резиденци— Виктория хатанай ордон бодхоогдоhон түүхэтэй, Тэрэнэй авторнууд дунда зуун жэлнүүдэй барилгын эрхим дээжые дабтаха гэжэ туршаhан байгаа. Тиигэбэшье энэ hэдэлгэнь буруу hүрэhэн гэхэ.

Джамна мүрэнэй нүгөө эрьедэ, Тадж-Махал hүмэ тушаа барилгын hууриин үлэгдэлнүүд харагдажа байдаг. Шах-Джехан эндэ хара мраморааp өөртөө мавзолей бүтээхэ, тэрэниие хара-сагаан мрамор хүүргээр Тадж-Махалай hүмэтэй холбохо гэжэ бодомжолhон байгаа. Энэншье бүтээгүй.

Фатехпур-Сикри гэхэ гү, али «үхэhэн хото» гээшэнь эндэхи нүгөөдэ hонирхолтой юумэниинь болоно. Аграhаа 30 километр тухай газарта тэрэ оршодог. Эндэ уhанай үгы болоhон ушарhаа хүн зон тэрэниие орхиhон. Гэбэшье «хара хотоор» хэдэн үдэрөөр зайжа, эртэ урдын барилгашадай бүтээhэн зүйлнүүдые бахархан харахада болохо юм. Имагтал эндэ, Фатехпур-Сикриин оршондо сэсэрлиг байгуулагдахаар түсэблэгдэнэ. Аяншалагшадай комплексын hуури табигдажа эхилээ. 1985 ондо Инди ерэдэг аяншалагшадай тоо 1,5 миллион, харин ерэхэ арбан жэлэй эсэс тээшэ 3,5 миллион болохо юм гэжэ эндэ тоолон гаргаhан байна.

А. ПОЗИН,
(АПН).

Дели—Агра.

СПОРТ

ШЭНХИНЭЭТЭ ГОДЛИНУУД

hүр харбалгаар, «Труд» бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Дагестанай АССР-эй Избербаш хотодо үнгэрэгдэжэ, «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй олимпиадада бэлдэлгын hорилго гараhан спортсменүүд ехэ амжалта түйлаба.

Дүрбэн үдэрэй туршада үнгэрэгдэhэн мүрысөөндэ хүүгэдэй спортивна hургуулиин тренер, СССР-эй спортын мастер Ирина Лукашевич 70 болон 60 метрэй зайнуудта гурбадахи, 50 метрэй зайда хоёрдохи hуури эзэлээ Тиихэдэ 30 метрэй, зайда түрүүлхэдээ дүн хамта 2444 очкотой боложо, М-2 упражненидэ чемпионой үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Уласхоорондын классай спортын мастер Б. Цыбиков, спортын мастернууд Б. Шойжилцыренов, В. Дарханов гэгшэд мүн лэ hайн дүнгүүдые харуулаа. М-2 упражненидэ илагшада дүрбэн очкогоор гартажа. Б. Цыбиков хоёрдохи hүури эзэлээ. Б. Шойжилцыренов В. Дарханов хоёр гурбадахи, табадахи hуурринуудта гараа.

«Труд» бүлгэмэй тренерскэ гол соведэй шиидхэбэреэр найман хүнhөө бүридэhэн тус бүлгэмэй суглуулагдамал командада дүрбэн хүбүүд оробо. Тэдэнэр hаяын үдэрнүүдтэ Кисловодск хотодо үнгэрэгдэхэ союзна республикануудай заншалта мүрысөөндэ хабаадаха юм.

* * *

Залуушуулай дунда hүр харбалгаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Кишинев хотодо боложо, Россин Федерациин суглуулагдамал команда толотомо илалта түйлаба.

Манай республикын басагад, «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй хүмүүжэмэлнүүд—Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, уласхоорондын классай спортын мастер С. Николаева, Буряадай хүдөө ажахын институдай студентка, спортын мастер Я. Цыренжапова гэгшэд энэ илалтада ехэ хубитаяа оруулаа. Янжима Цыренжапова командна тоосоогоор ороной чемпионка болохоhоо гадна, эгээл холын зайда — 70 метртэ харбахадаа, илалта түйлажа, бага алтан медаляар шагнагдаhан байха юм.

hүр харбалгаар ВЦСПС-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадахын тула «Спартак» бүлгэмэй Түбэй соведэй суглуулагдамал командада эдэ үдэрнүүдтэ Азербайджанай Степанакерт хотодо hорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

«Спартак» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй харбагшад, спортын мастернууд: ВСТИ-гэй студент П. Баханов, багшанарай институдай студентка Б. Цыремпилова, «Спартак» бүлгэмэй тренер К. Эрдынеев, Улаан-Үдын 37-дохи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Н. Шутукова гэгшэд Түбэй соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ ороно.

* * *

hүр харбалгаар «Труд» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Дагестанай АССР-эй Избербаш хотодо дүүрэбэ.

«Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер, спортын мастер Ирина Лукашевич М-2 упражненеэр харбахадаа, 2444 очко тудажа, Түбэй соведэй чемпионка болоо.

Уласхоорондын классай спортын мастер Бадмажаб Цыбиков эрэшүүлэй дундаhаа мүнгэн, спортын мастер Бато Шойжилцыренов бронзо медаляар шагнагдаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Валентин Дарханов 5-дахи hуурида гараhан байна.

Б. МИРОМАНОВ.
В. ДЕНИСОВ.

ИРИНЫН ЕХЭ АМЖАЛТА

hүр харбалгаар РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн Кисловодск хотодо болобо. Россин Федерациин олон область, хизаар болон автономито республикануудай зуу гаран мэргэшүүл түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадажа, хаба шадалаа, хёрхо мэргэнээ туршалсаhан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байгаа.

Энэ ехэ мүрысөөндэ манай республикын мэргэшүүл яhала ехэ амжалта түйлаhан байха юм. Тусхайлбал, «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер, спортын мастер Ирина Лукашевич эндэ хэдэн зайда илаад, М-2 упражненеэр 2542 очко тудажа, РСФСР-эй кубогта хүртэбэ.

Энэнь манай бэлигтэй харбагшын түйлаhан эгээл ехэ амжалта болоно. Иринын харуулhан үрэ дүн уласхоорондын классай спортын мастер С. Николаевагай тогтооhон республикын рекордhоо нэгэ очкогоор үлүү байна. Энэ үрэ дүнгынь уласхоорондын классай спортын мастерай нормативhаа 22 очкогоор дээшээ юм. Тиигэжэ И. Лукашевич hүр харбалгаар манай республикаhаа урган гараhан уласхоорондын классай спортын табадахи мастер болобо.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» октябриин 8-да үнгэрэгдэhэн 41-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 450.733 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (25 карточка) таагшад— 135 түхэриг, дүрбэн номер (954 карточка) тааhан хүнүүд— 42 түхэриг, гурбан номер (16.809 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 3.013.492 билет ороо. Табан номер (7 карточка) тааhан хүнүүд— 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1.643 карточка) таагшад—172 түхэриг, гурбан номер (61.167 карточка) тааhан хүнүүд 9 түхэриг абаха байна.

«Спортлотонуудай» 41-дэхи тиражай шүүбэринүүд октябриин 19-hөө ноябриин 19 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» октябриин 15-да үнгэрэгдэhэн 42-дохи тираж.

«49-hөө 6-ень тааха». 18—хүнгэн атлетикэ, 20—далбагата спорт, 22—уhа руу hүрэлгэ, 28—мэргэн буудалга, 15—столой теннис, 46—теннис.

«36-hаа 5-ень тааха». 11—волейбол, 19—санаар урилдаалга, 22—уhа руу hүрэлгэ, 25—шаргаар hолжоролгын спорт, 26—табан зүйлэй мүрысөөн.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Кадрнууд—партиин шухала хэрэг» — түрүү бэшэг. «Октябриин ажалай вахтада»— мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Москвагай коммунис субботнигой дүнгүүд тухай» — ТАСС-ай материал. «Хабарта мүнөөнhөө бэлдэхэ хэрэгтэй» — Ф. Бадеевагай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партийна ажабайдал: ажалшадай бэшэгүүд тухай анхарал. «Үнэн зүрхэнhөө хандаха» — Л. Цыдыповэй статья. «Ёhо заншалнуудта үнэн сэхэ» — В. Карнауховай статья. Ажалай журам, арьбалалта, тоололго. «Үлүү гаргашын үндэhэн» — М. Болоневой статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ. «Гомдолой дэбтэртэ—ганса баярай үгэнүүд»—Н. Зиминэй статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Һургуули ба ажабайдал. «Туhаламжа, этигэл найдабари хэрэгтэй» — А. Тулоновой, Н. Базароной статья. Социалис оронуудта. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. Спорт. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

САГААН УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудта багаханаар саhан орохо. Баруун-хойноhоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 5—10 градус дулаан байха. Хойто районуудта 1 градус хүйтэн болохо.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Пионернүүд болон hурагшадай Ленинградай ордоной хүүгэдэй уран hайханай коллективүүдэй концерт. 10.30—«Впереди—океан» — телевизионно уран hайханай фильм (2-дохи сери). 11.40—«Аяншалагшадай клуб». 12.40—СССР-эй арадай артист В. Гринченко дуулаха. 13.10—Шэнэ hонин. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35—«Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг»—баримтата фильмүүд. 16.35—Фортепианна хүгжэмэй концерт.

Улаан-Үдэ. 17.20 — Киргизэй телевидениин программа. 18.50—«Байгал». 19.20—«Наш автогородок»—киноочерк.

Москва. 19.30 — «Корабелы Севастополя» — баримтата фильм. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Эрхэтэн ба хуули».

Москва. 20.45 — «Клятвенная запись»—телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм. Түрүүшын фильм (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.30—«Долоон хоногой спорт». 22.50—«Гадаадын эстрадын аялга дуунууд». 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00—УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө футболоор түгэсхэлэй наадан (1/16). «Спартак» (М)—«Астон Вилла» (Англи).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Гатчина»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Астрономи. 10-дахи класс. «Астрономиие бодото байдалда хэрэглэлгэ». 10.05, — Немец хэлэн (түрүүшынгээ жэл hуража байгшадта). 11.05—ПТУ-гай hурагшадта. М. А. Шолохов. «Шэнэ газар хахалагдаа». 11.35, 12.40—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. «Үг изагуур тухай». 12.05—«Таанадта, түрэлхид». 13.10—«Уянгата шүлэг». Ольга Берггольц. 14.20—«Шинии ленинскэ библиотекэ». 14.50—«Хүнүүдтэ аша туhа асарха». «Д. Б. Кабалевский—мүнөөдэр»—түрүүшын фильм. 15.40—П. Мериме. Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаhанууд. 16.25—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.30—«Арадай үндэр ехэ этигэл найдал»—киноочерк. 16.40—«Хүн зоной ашаа туhада» гэhэн дамжуулга.

Москва. 17.20—Г. Уэллс. «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаhанууд». 18.20 —«Шатарай hургуули». Разрядтайшуулай класс. 18.50—Молдавиин ССР-эй Гүрэнэй «Жок»

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08 зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91 переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-04644. Заказ № 240. Индекс ...